

Vlaams
Parlement

ingediend op **500** (2020-2021) – Nr. 3
23 oktober 2020 (2020-2021)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering
van het Vlaamse Coronabeleid
uitgebracht door Lorin Parys, Katrien Schryvers, Immanuel De Reuse
en Ann De Martelaer

over de evaluatie en verdere uitvoering
van het Vlaamse coronabeleid
in het beleidsdomein
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:
jeugdhulp en kinderopvang

Samenstelling van de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid:

Voorzitter: Björn Rzoska.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Marius Meremans, Lorin Parys, Sarah Smeyers, Wilfried Vandaele;
Immanuel De Reuse, Chris Janssens, Stefaan Sintobin;
Katrien Schryvers, Peter Van Rompuy;
Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Arnout Coel, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Axel Ronse, Tine van der Vloet;
Yves Buysse, Johan Deckmyn, Sam Van Rooy;
Joke Schauvliege, Loes Vandromme;
Siham El Kaouakibi, Maurits Vande Reyde;
Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout;
Hannelore Goeman.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

500 (2020-2021) – Nr. 1 en 2: Verslagen van de hoorzitting

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Dany Depreitere, voorzitter, UnieKO.....	5
1.	Inleiding	5
2.	Communicatie	5
3.	Compensatie	7
4.	De kinderen	8
5.	Begeleiders, verantwoordelijken, organisatoren van de kinderopvang - waardering.....	8
6.	Positie van de ouders	9
7.	Ziekte.....	10
8.	Lokaal beleid	10
9.	Corona was er in de zomer, nu wordt het winter	11
II.	Uiteenzetting door Elke Van Damme, algemeen directeur, kinderdagverblijf vzw Familia	11
1.	Familia in tijden van corona – impact op de werking.....	11
2.	Kinderopvang in tijden van corona – terugblik op de voorbije maanden	14
2.1.	Vaststellingen.....	14
2.2.	Uitdagingen	16
III.	Vragen van de leden	17
1.	Vragen van Hannes Anaf.....	17
2.	Vragen van Koen Daniëls	18
3.	Vragen van Immanuel De Reuse	19
4.	Vragen van Joke Schauvliege	20
5.	Vragen van Freya Saeys	21
6.	Vragen van Jeremie Vaneckhout	22
IV.	Antwoord van Dany Depreitere en Elke Van Damme	23
V.	Uiteenzetting door Katrien Verhegge, administrateur-generaal, agentschap Opgroeien.....	25
1.	Kinderopvang van baby's en peuters, en buitenschoolse opvang	25
2.	Preventieve gezinsondersteuning	27
3.	Jeugdhulp	27
4.	Groeipakket	29
5.	Samenvattend	29
VI.	Vragen van de leden	30
1.	Vragen van Lorin Parys	30
2.	Vragen van Koen Daniëls	30
3.	Vragen van Immanuel De Reuse	31
4.	Vragen van Joke Schauvliege	32
5.	Vragen van Freya Saeys	32
6.	Vragen van Jeremie Vaneckhout	33
7.	Vragen van Hannes Anaf.....	34

VII. Antwoord van Katrien Verhegge	34
Gebruikte afkortingen	38
Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op vrijdag 2 oktober 2020 hield de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid een hoorzitting over de evaluatie en verdere uitvoering van het Vlaamse coronabeleid in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin: jeugdhulp en kinderopvang. De sprekers waren:

- Dany Depreitere, voorzitter, UnieKO;
- Elke Van Damme, algemeen directeur, Familia vzw;
- Katrien Verhegge, administrateur-generaal, Agentschap Opgroeien.

De bijlagen zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

Het Uitgebreid Bureau van 27 mei 2020 besliste een themadebat te houden, conform artikel 78 van het Reglement, met het oog op de evaluatie van het Vlaamse coronabeleid en het uitzetten van een post-coronatraject. Om dit themadebat voor te bereiden werd de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid opgericht. Deze commissie ad hoc zal een maatschappelijke beleidsnota opstellen die, naast de probleemstelling, een langetermijnvisie inhoudt en verduidelijkt wat men er in de lopende zittingsperiode aan wil doen, na hoorzittingen met experts en vertegenwoordigers van de diverse betrokken sectoren. Met het themadebat wordt beoogd om enerzijds een evaluatie op te maken van de voorbije coronacrisisperiode, met als bedoeling hieruit de nodige lessen te trekken voor de toekomst, en anderzijds een eerste aanzet te geven voor een post-coronatraject.

I. Uiteenzetting door Dany Depreitere, voorzitter, UnieKO

1. Inleiding

Dany Depreitere dankt de commissie voor de uitnodiging. UnieKo is de beroepsvereniging voor de unieke kinderopvang in Vlaanderen en in Brussel. De vereniging bestaat dertig jaar en is ontstaan uit de zelfstandige kinderopvang, die hoofdzakelijk trap 0, trap 1 en trap 2B uitmaakt.

Vanaf halverwege maart 2020 heeft UnieKo vooral gemerkt dat noodzakelijke perspectieven, routines en vaste waarden verdwenen. Iedereen moest zich dag na dag aanpassen. Gelukkig is het tijdens de zomermaanden rustiger geweest. Eind augustus 2020 is de barometer weer omgeslagen. De afgelopen maanden is een heel leerproces doorgemaakt, maar nu staat er een nieuwe uitdaging voor de deur, namelijk COVID-19 tijdens de wintermaanden.

2. Communicatie

In maart 2020 is iedereen overspoeld met informatie over COVID-19, maar toch was er een grote honger naar gerichte en gedragen informatie over de kinderopvang. De crisiscommunicatie met de kinderopvangsector heeft een moeilijke start gekend en is stroef verlopen. Ook de dossierbeheerders van Kind en Gezin zagen die eerste weken door de bomen het bos niet meer. Belangrijke informatie kwam vaak te laat of heel laat, vaak op een vrijdagavond. Hierdoor moest de sector in het weekend heel snel schakelen om alle ouders te kunnen verwittigen.

Tijdens de lockdown is de kinderopvang bijna leeggelopen. De kinderopvang was enkel open voor kinderen van ouders met cruciale beroepen en voor kwetsbare kinderen. Sommige medewerkers zijn thuisgebleven omdat ze ziek waren, omdat ze een risicopatiënt waren of omdat er thuis een risicopatiënt woonde. Het is lang onduidelijk geweest wie de deuren mocht sluiten en hoe de lockdown financieel kon worden overleefd. De angst overheerste in de sector en veel mensen hebben

voor de eigen veiligheid gekozen. Er waren weinig kinderen en elke dag sloten kinderdagverblijven en onthaalouders de deuren.

Hierop heeft de Vlaamse overheid heel snel de dwingende vraag gesteld open te blijven. Minister Wouter Beke heeft toen financiële compensaties beloofd. Uit een bevraging van de sector is gebleken dat hier zeer snel positief op is gereageerd. Op 16 maart 2020 was bijna 27 procent van de kinderopvanginitiatieven gesloten, maar twee weken later was weer 94 procent open. Dat is zeer positief.

Ook deze sector heeft een lawine aan nieuwsberichten moeten verwerken. Iedereen zocht snel informatie die op zijn situatie van toepassing was. De kinderopvangsector is toen ook overbevraagd door bezorgde ouders die soms zaken verwachtten die de sector niet kon leveren.

De communicatie met de ouders verloopt hoofdzakelijk langs de kinderopvanginitiatieven. Ten gevolge van de constante bijsturing van de richtlijnen vergde dit een grote inzet. De sector moest eerst alles zelf verwerken en vertalen. De ouders vonden het soms ook moeilijk de maatregelen te aanvaarden. De modelbrieven voor ouders van Kind en Gezin hebben voor ondersteuning gezorgd, maar de sector voelde zich meer ondersteund toen de informatie van Kind en Gezin op hetzelfde ogenblik naar de kinderopvanginitiatieven en naar de ouders vertrok.

Dat ouders werden verplicht in de kinderopvang een mondk masker te dragen, was een goede ondersteuning. Met een verplichting is de discussie meteen van de baan. Het is voor sommige ouders wel nog steeds moeilijk zich aan de maatregelen te houden.

Voor de kinderopvanginitiatieven is vooral het uitblijven van een verklaring voor de diverse maatregelen uit de medische wereld moeilijk. Hierdoor beginnen verhalen hun eigen leven te leiden, en beginnen organisatoren en verantwoordelijken zelf strengere voorwaarden op te leggen of af te haken. Dany Depreitere geeft een voorbeeld. Na de lockdown was het niet meer nodig de handen te wassen of te ontsmetten bij het binnenkomen van de kinderopvang. De ouders mochten dat ook thuis doen. De kinderopvangsector begreep dat niet. Die ouders hadden nu die gewoonte, de crisis was nog niet voorbij en in elke winkel was dat wel verplicht. Het is ook lang onduidelijk gebleven welke kinderen en volwassenen die met een besmette persoon in contact waren geweest al dan niet naar de opvang mochten komen.

De communicatie van de Vlaamse en de federale overheid verschilde sterk. Dat heeft voor wantrouwen en ongerustheid gezorgd. Het nieuws dat ouders bij afwezigheid geen respijtdagen zouden verliezen en evenmin boetes zouden moeten betalen, is eerst bij de ouders terechtgekomen. De sector apprecieerde het niet dat er toen nog geen zicht op compensaties was. Op 13 maart 2020 is er duidelijkheid gekomen over het overbruggingsrecht voor zelfstandigen die ten gevolge van de coronacrisis niet konden blijven werken. Op 20 maart 2020 is de tijdelijke werkloosheid voor iedereen mogelijk geworden. Diezelfde dag is echter het bericht gekomen dat het overbruggingsrecht en de tijdelijke werkloosheid niet mochten worden benut. De Vlaamse compensatie zou alles omvatten. De verwarring was weer groot, want heel wat mensen hadden dat overbruggingsrecht al aangevraagd.

UnieKo probeerde de communicatie zo veel mogelijk te ondersteunen en te verduidelijken. Het was immers nodig zo veel mogelijk begeleiders en organisatoren op de kar te krijgen. Veel mensen hebben dit geapprecieerd. Het was nodig om de ongerustheid, de boosheid en het onbegrip te kanaliseren.

Om een aantal stellingen te staven, heeft UnieKo enkele enquêtes gehouden. De respons was ongezien. Op 31 maart 2020 kregen de leden twee uur tijd om een bevraging in te vullen. Uiteindelijk hebben 346 organisatoren geantwoord.

Kind en Gezin heeft dan enkele koepels uitgenodigd om de informatie en de draai-boeken voor de sector op te stellen. De bereidheid om de pandemie aan te pakken, was groot, maar er werd ook een grote inspanning verwacht. Zowel Kind en Gezin als de koepels hebben die inspanning geleverd, wat een zeer positieve ervaring was.

3. Compensatie

De sector vond het goed dat er snel compenserende maatregelen zijn gekomen en dat de uitwerking en uitbetaling snel zijn gevolgd. De kinderopvanginitiatieven van trap 0 en trap 1, die weinig tot geen subsidies ontvangen, hebben als eersten een compensatie gekregen. Hierdoor is de eerste vrees voor de financiële gevolgen ingedijkt. Daarnaast apprecieerden de ouders dat de respijtdagen 'on hold' zijn gezet en dat de boetes voor afwezige dagen niet werden aangerekend.

UnieKo heeft er begrip voor dat forfaitaire compensatiebedragen voor snelheid hebben gezorgd, maar het zou volgens Dany Depreitere toch beter zijn geweest voor de vrije prijnsinitiatieven de werkelijke kostprijs te gebruiken. De prijzen in de groepsopvang lopen gemakkelijk op tot 35 euro. Die kinderdagverblijven hebben het met een compensatie van 27 euro moeilijk gekregen. Dat bedrag dekt amper de personeelskosten. De werkgevers in de vrije prijssetting hadden liever de keuze gehad tussen het personeel in tijdelijke werkloosheid te laten stappen en de Vlaamse compensatie. Ook de inkomensgerelateerde voorzieningen hebben het moeilijker gehad. De uitgaven waren hoger voor de voorzieningen die altijd met een lagere ratio inzetten en meer personeel inzetten, of voor de kinderdagverblijven met een bezettingsgraad hoger dan 100 procent, bijvoorbeeld omdat in de buurt een kinderopvanginitiatief gesloten was. De sector begreep niet goed dat een gesloten opvanginitiatief en een opvanginitiatief dat openbleef dezelfde compensatie konden krijgen.

Door die compensaties bleef iedere medewerker betaald, wat op zich een goede zaak is. Er waren echter actieve en non-actieve medewerkers. Het verschil in de beleving van COVID-19 was zeer groot. Terwijl sommigen harder dan ooit moesten werken, konden anderen zich aan hun vrijetijdsbesteding en hun gezin wijden. De verloning was gegarandeerd. Dit woog op de teams en op de organisatoren die het evenwicht moesten bewaren en het welzijn van alle medewerkers in de gaten moesten houden.

De compensatie voor de buitenschoolse opvang met attest van toezicht is berekend op basis van een percentage van 17,5 euro per dag. Dat is gestart aan 80 procent, wat later 60 procent is geworden. In september 2020 was het nog 20 procent. De vroegere kinderopvang zonder vergunning heeft geen compensatie gekregen, maar kon in sommige gevallen bij de lokale overheid, die met de VVSG samenwerkte, een beroep doen op een compensatie.

Eind augustus 2020 heeft UnieKo de organisatoren van opvang voor baby's en peuters naar de verwachte bezetting in september 2020 gevraagd. Toen dacht 40 procent in september 2020 80 procent niet te halen. Ondertussen is gebleken dat het gebruik van de buitenschoolse kinderopvang met meer dan 20 procent is gedaald. Als de compensatie vanaf oktober 2020 wordt stopgezet, vreest UnieKo dat dit gevolgen voor de financiële leefbaarheid van heel wat organisaties zal hebben. De vraag is hoe ouders zullen reageren indien ze respijtdagen moeten inzetten en boetes moeten betalen voor afwezigheden tijdens de wintermaanden. UnieKo hoopt dat de frustratie zich niet weer op de kinderopvanginitiatieven zal richten of

dat die initiatieven de maatregelen noodgedwongen soepeler zullen moeten toepassen.

4. De kinderen

Een ander punt dat in de sector naar boven is gekomen, is de focus op kinderen. Heel wat schoolgaande kinderen hebben een moeilijke periode doorgemaakt. Hun dagelijkse gewoontes zijn door bubbelvorming doorbroken. Soms konden vrienden of zelfs kinderen uit hetzelfde gezin niet meer met elkaar spelen. Ze werden 's avonds opgehaald en belandden dan weer in een andere bubbel. Voor kleuters was dit soms hartverscheurend. Bovendien geven volwassenen hun angsten aan kinderen door. Een coronabesmetting in de straat of op school zorgde voor enorme heisa. Volwassenen maakten dan hun eigen regels. Ondanks de maatregelen voor schoolgaande kinderen, heerst er bij schoolgaande kinderen heel wat angst. Sommige kinderen waren na de vakantie bang om weer naar school of naar de opvang te gaan. Ze hadden angst te worden besmet en die besmetting mee naar huis te nemen. Volgens UnieKo moet er hier meer aandacht voor zijn.

5. Begeleiders, verantwoordelijken, organisatoren van de kinderopvang – waardering

Op 16 maart 2020 heeft professor Pierre Van Damme verklaard dat het samenhouden van kinderen een positief effect op de uitbraak heeft. Ze bouwen op school samen groepsimmunitet op. Kinderen vormen een groep die zo goed als niet ziek wordt van dit virus. Als het virus op school circuleert, zal het uiteindelijk uitdoven. Toch zijn de scholen in Vlaanderen en in Nederland gesloten. In Nederland is de kinderopvang toen ook gesloten, maar in Vlaanderen moesten de kinderopvanginitiatieven openblijven. Dany Depreitere vraagt zich af of het risico op school dan groter is dan in de kinderopvang.

De medewerkers vragen zich af of met hen geen rekening wordt gehouden. De begeleiders voelen zich achtergesteld. De media hadden het constant over beschermingsmateriaal, wat eerst moeilijk te krijgen was, maar wel essentieel bleek. In de kinderopvang was dat echter niet nodig. Toen de scholen weer openden, was beschermingsmateriaal daar wel noodzakelijk. Dit heeft de argwaan in de kinderopvangsector gevoed. Ofwel zijn kinderen geen motor van verspreiding en is bescherming niet nodig, ofwel is bescherming aangewezen, maar dat moet dan overall. Alle betrokkenen zijn wel blij dat ze in de kinderopvang geen mondkapen moeten dragen.

Het risico heeft er echter wel ingehakt. Toen de scholen weer openden, kwamen er nieuwe regels voor de schoolopvang. Die regels waren op de scholen afgestemd. De buitenschoolse kinderopvang moest zich aan de schoolbubbels houden. Hierdoor konden minder kinderen gebruikmaken van de opvang. Het was lastig te filteren welke kinderen al dan niet mochten komen. Uiteindelijk hebben alle ouders evenveel recht op kinderopvang en bovendien waren die kinderen gedurende heel de crisisperiode wel gekomen.

Tijdens de zomervakantie van 2020 zijn de bubbels in functie van de kampen weer veranderd, wat opnieuw voor moeilijke aanpassingen en frustraties heeft gezorgd. Eerst bepaalden de scholen de regels en later werd dat de vrijetijdsbesteding. Dit heeft het gevoel aangewakkerd dat de kinderopvangsector op de laatste rij stond.

Elk opvanginitiatief is momenteel een eiland. Vooral de onthaalouders zijn geïsoleerd. Daar heerst veel angst. Het lukt natuurlijk thuis te blijven, maar al die ouders komen daar wel binnen. Soms zijn ze zelf niet meer van de jongsten of wonen er risicopatiënten. Het was niet evident de privéwoning open te stellen. Oudere begeleiders die ook grootouders zijn, konden moeilijk vatten dat ze de dagelijkse zorg

voor kinderen moesten garanderen, maar hun eigen kleinkinderen niet mochten zien.

De onthaalouders en de begeleiders hebben vaak niet de gewoonte dagelijks hun mails te lezen. De vrees bestaat dat ze hierdoor de informatiestroom niet hebben kunnen volgen. De onthaalouders, die er alleen voor staan, zouden volgens UnieKo meer ondersteuning moeten krijgen, bijvoorbeeld telefonisch. Er is een ondersteuningsstructuur voor de kinderopvangsector in het leven geroepen.

De kinderopvanginitiatieven zorgen voor alle kinderen van ouders met een essentieel beroep, maar ook voor kwetsbare kinderen. De vraag is wanneer een kind kwetsbaar is. Als twee ouders met een baby en een peuter in huis moeten telewerken, kan de druk hoog oplopen. Sommige verantwoordelijken hebben zelf het initiatief genomen kinderen op te vangen uit gezinnen waar de opvoedingsstress te groot wordt. Dit zijn dan waarschijnlijk ook kwetsbare kinderen. De verantwoordelijke moet die vraag naar eer en geweten zelf beantwoorden.

Er zijn medewerkers die afstandsbezoeken afleggen om bij mensen thuis poolshoogte te nemen. Ze bellen hen eenmaal per week op. Er zijn begeleiders die filmpjes rondsturen om met kinderen te communiceren. De ouders sturen dan filmpjes terug. Zo krijgt een nieuwe verbinding vorm. Er zijn kinderopvanginitiatieven die niet meer ingeschreven kinderen tijdens de paasvakantie van 2020 hebben gecontacteerd om ze uit hun moeilijke thuissituatie te halen. De opvang is immers gratis. Ondanks de angstige en boze berichten heeft de sector zich enorm ingezet en oplossingen voor kinderen en ouders gezocht. De erkentelijkheid voor hun inzet, spontane acties en gezond verstand zou veel duidelijker aanwezig moeten zijn.

6. Positie van de ouders

Sommige ouders van baby's, peuters en kinderen in de lagere school die 'pre-teaching' moesten geven, zijn in een lastig parket terechtgekomen. Aangezien de kinderopvang niet toegelaten was en de grootouders niet meer mochten bijspringen, kwamen ze in isolatie terecht. Bovendien is voor sommigen ook de poets- en strijkhulp weggevallen. Persoonlijk denkt Dany Depreitere dat vooral vrouwen hiervan de dupe zijn geworden. Het was echter nog moeilijker voor alleenstaande ouders.

Veel ouders konden die situatie niet aanvaarden en hebben hun boosheid op de kinderopvanginitiatieven gericht. Toen in de media berichten verschenen over kinderdagverblijven die wel voor iedereen de deuren openden, ontstonden opnieuw spanningen. Toen de scholen werden gesloten en er permanente opvang kwam, stelden her en der ouders dat ze hun kleuters liever naar de kinderopvang dan naar de school wilden brengen. De heel kleine kleuters zijn plots in een schoolopvang terechtgekomen die niet aan de allerkleinsten was aangepast. Veel kinderopvanginitiatieven wilden die kleintjes graag weer in de opvang opnemen.

Wat de ouders betreft, zijn er eigenlijk twee uitersten. Er zijn ouders die smeken om de kinderen weer naar de kinderopvang te mogen brengen en er zijn ouders die hun kinderen nergens meer heen willen brengen. Toen het enkel om mensen met een cruciaal beroep ging, zoals verplegend personeel, wilden ze hun kinderen niet brengen omdat het coronarisico dan van twee kanten zou komen. Er zijn ook ouders die willen stoppen en zelf voor hun kinderen willen zorgen. Er zijn ouders die niet meer zijn teruggekeerd, en veel mensen uit kansengroepen zijn van de radar verdwenen.

7. Ziekte

Zieke kinderen zijn in de kinderopvang altijd een grote moeilijkheid. Zowel bij de ouders als bij de begeleiders zorgt dit voor frustraties. Dat zal de komende maanden niet gemakkelijker worden. Voor de coronaperiode is de koortsgrens op 38 graden Celsius gezet. Dat is laag, want kleine kinderen gaan daar in de winter vaak boven. Het zal moeilijk zijn om kinderen met een temperatuur hoger dan 38 graden Celsius uit de kinderopvang te weren. Soms ondersteunen huis- en kinderartsen de ouders. Ze geven een briefje mee waarop staat dat het kind wel kan komen. Die grens van 38 graden Celsius is volgens UnieKo dan ook onzin. Enerzijds zijn er de richtlijnen van Kind en Gezin en anderzijds is er de door artsen ondersteunde vraag van de ouders. Kind en Gezin heeft een overzicht gemaakt van de symptomen waarmee kinderen al dan niet zijn toegelaten. Hoewel de grens van 38 graden Celsius wordt aangehouden, wordt dat een belangrijke hulp. Als de ouders en de artsen dezelfde informatie zouden krijgen, zou de kinderopvangsector minder tussen twee vuren zitten.

Dit betekent niet dat het dan voor de ouders is opgelost. Met de herfst en de winter in het vooruitzicht wordt het vermoedelijk nog een zware periode. De ouders van kleine schoolgaande kinderen zullen vaak worden opgeroepen om hun kind op school of in de opvang op te halen. Voor de werkgevers is het niet evident dat het werk telkens moet worden onderbroken omdat een ouder voor een kind moet zorgen.

Een ander punt is dat sommige organisatoren minder graag stagiaires uit het dagonderwijs toelaten. De stagemomenten zijn zeer versnipperd en die jongeren zitten op overvolle bussen. Aangezien ze menen dat het gevaar uit die hoek komt, kiezen de initiatiefnemers liever voor langlopende opdrachten, zoals blokstages, duaal leren of volwassenenonderwijs. Dit kan nog gevolgen krijgen.

8. Lokaal beleid

Op 19 maart 2020 is de coördinerende rol van de lokale besturen in de crisis uiteengezet. De lokale besturen moesten in kaart brengen waar er opvang was, wie opvang nodig had, waar er flexibele uren waren en waar kinderen met specifieke zorgen terecht konden. Veel steden en gemeenten hebben een degelijke samenwerking uitgebouwd, maar dan vooral waar er al een LOK, een loket of een Huis van het Kind was. Als die vaste waarde er was, werd het goed aangepakt, maar dat is helaas nog niet overal een feit. In tal van gemeenten is de samenwerking met de kinderopvanginitiatieven en de scholen nog niet zo ver gevorderd. Daar moest de kinderopvangsector de problemen zelf oplossen.

Toen de scholen weer openden, is de lokale overheid gevraagd de samenwerking tussen scholen en buitenschoolse kinderopvang te coördineren om de noodopvang te organiseren. Er kwam een compensatie van de Vlaamse overheid, namelijk 20 euro voor de initiatieven die meer plaatsen konden aanbieden. Zo konden de ouders gratis gebruikmaken van de vertrouwde buitenschoolse kinderopvang. Voor veel besturen was die maatregel niet duidelijk en was er geen samenwerking. Hierdoor kwam er ook geen financiële ondersteuning. De verwachtingen in verband met de coördinatie van de essentiële dienst die kinderopvang is, waren groot. Volgens UnieKo heeft deze crisis aangetoond dat het resultaat staat of valt met wat lokaal reeds aanwezig is. Als een gemeente niet aan de verwachtingen voldoet, verliest elke goede maatregel zijn waarde. Het is goed meer op het lokaal beleid in te zetten, maar het is dan minstens even belangrijk om een controlemechanisme in te zetten. Zo moet worden nagegaan of aan de verwachtingen wordt voldaan.

9. Corona was er in de zomer, nu wordt het winter

Dany Depreitere haalt ter afsluiting nog een paar punten aan. Sommige bevatten een boodschap, andere zijn een vraag. COVID-19 was er tijdens de zomer, maar nu wordt het winter. Volgens de medische wereld zal het najaar van 2020 ten gevolge van winterziektes moeilijker worden. De vraag is of iedereen daarop is voorbereid. Welk effect zal COVID-19 deze winter op het aantal plaatsen in de kinderopvang hebben?

Een andere vraag is hoe de sociale functie echt op de rails te krijgen. Misschien zou een voorrangsregel met betrekking tot de toegang voor kwetsbare kinderen een garantie kunnen worden. De vraag is of de wegblijvers op die manier weer naar de kinderopvang zouden terugkomen.

De Vlaamse maatregelen in functie van de veiligheid van kinderen en begeleiders moeten tussen de verschillende sectoren op een lijn zitten. Het gaat tenslotte in de kinderopvang, in het onderwijs en tijdens de vrije tijd om dezelfde kinderen.

De ouders mogen niet meer in het spanningsveld van maart en april 2020 terechtkomen. UnieKo vraagt zich af of de ouders de vele afwezigheden tijdens de winter van 2020 financieel moeten en kunnen ophoesten. De angst van de volwassenen heeft een grote druk op jonge schoolkinderen geplaatst. Ze werden letterlijk in vakjes gestopt en moesten zich houden aan regels die ze vaak niet snapten. Ze waren nochtans niet de motor van de verspreiding van het virus.

De coronacrisis is met een oorlog vergeleken, maar de organisatoren van kinderopvang vergelijken zichzelf met het voetvolk. De appreciatie blijft uit en dit maakt de sector moedeloos. Indien er geen compensatie voor de afwezigheden van zieke kinderen komt, kan dit initiatieven de das omdoen. Organisaties die het financieel al moeilijk hadden, krijgen het nu nog moeilijker, zeker met een vrije prijssetting en zeer kleine financiële buffer.

Dany Depreitere wijst erop dat de verzorgenden in de kinderdagverblijven een derde minder verdienen dan de gemiddelde werknemer. Met een brutoloon van 2317 euro per maand is dit zelfs het minst betaalde beroep in België. Ze begrijpt dat initiatieven de handdoek in de ring gooien. De coronacrisis legt de vinger op de wonde en onderstreept de nood aan verandering in deze sector.

II. Uiteenzetting door Elke Van Damme, algemeen directeur, kinderdagverblijf vzw Familia

Elke Van Damme was zeer verrast te worden gevraagd in naam van de kinderopvangsector te komen spreken over hoe de coronacrisis is beleefd en nog steeds wordt beleefd. Haar presentatie bestaat uit twee grote delen. Eerst focust ze op hoe haar organisatie alles heeft beleefd. Vervolgens verruimt ze dat tot de kinderopvang in het algemeen. Tot slot overloopt ze een aantal uitdagingen.

1. Familia in tijden van corona – impact op de werking

Voor Familia was heel de coronacrisis een ernstige uitdaging en een voortdurende zoektocht naar evenwichten tussen de veiligheid en het welbevinden van de kinderen. De organisatie heeft een sterke ambitie en visie, waarbij de focus op de sociaal-pedagogische taken van de kinderopvang ligt. Die visie is in sterke mate in de hand gehouden.

In de kinderopvangsector is Familia een vrij grote organisatie. Er zijn 246 plaatsen voor baby's en peuters op vier locaties in Genk. Er zijn 227 plaatsen voor

buitenschoolse opvang op drie locaties. Het grootste gedeelte wordt door Kind en Gezin gesubsidieerd, maar een locatie wordt met stedelijke middelen gesubsidieerd. Familia telt 130 werknemers en is erkend als Centrum Inclusieve Kinderopvang. Er zijn 50 trap 3-plaatsen voor de toeleiding van kwetsbare groepen. De openingstijden zijn flexibel, namelijk tot 20.00 uur en ook op zaterdag. Wat Familia niet heeft, zijn onthaalouders.

Elke Van Damme heeft een aantal cijfergegevens met betrekking tot de bezettingsgraad in de kinderopvang verzameld. Hieruit blijkt dat in maart 2020 een dal is ontstaan, met een absoluut laagtepunt in april 2020. De bezetting was toen nog amper 9 procent. Dat is stilaan weer gestegen, maar in september 2020 gaat het nog steeds om minder dan 80 procent. Niet iedereen heeft de weg naar de kinderopvang teruggevonden. Vooral de kwetsbare groepen zijn niet teruggekomen.

Voor de buitenschoolse opvang geldt hetzelfde. Normaal gezien, is de bezetting tijdens de zomervakantie veel hoger. Die daling lag niet aan de vraag, maar aan de bubbels. Het was verplicht per week bubbels van vijftig kinderen te maken. Veel kwetsbare gezinnen komen niet met voltijdse opvangplannen naar de buitenschoolse kinderopvang, met als gevolg dat er sommige dagen slechts dertig kinderen in een bubbel werden opgevangen. Het was een probleem dat de bubbel per week moest worden berekend.

Familia is een grote, sterke organisatie met veel ambitie, maar toch was het moeilijk deze crisis aan te pakken. Er is een team om het werk te verdelen en de werkdruk was ook zeer hoog. De ambitie is als referentiekader behouden, vooral met betrekking tot de sociale functie.

Soms kwamen er vragen van ouders in een kwetsbare situatie. Familia heeft dat zelf ingevuld en zo situaties gecreëerd waarin de oudste kinderen niet naar school mochten, maar de kleinsten wel naar de opvang.

Familia heeft alle medewerkers beschermingsmateriaal aangeboden, maar heeft vanuit pedagogische overwegingen nooit aangeraden bij baby's en peuters mondklappers op te zetten. De medewerkers hebben die instructies goed gevolgd. Weinig zijn met een mondklapper met baby's en peuters komen werken.

Er is constant gestreefd naar een evenwicht tussen de veiligheid en het recht op spelen van de kinderen. Zo zijn in de buitenschoolse opvang geen looprichtingen aangeduid. Er is steeds voor voldoende speelgoed gezorgd. Aangezien dat nadien moest worden gereinigd, is meer onderhoudspersoneel ingezet. Het is belangrijk dat kinderen ook tijdens deze crisisperiode kind kunnen zijn.

Familia heeft een flexibel en gemotiveerd team met een groot samenhangsgevoel. Er is veel respect en waardering voor elkaars harde werk. Vanwege de zeer lage bezetting is de keuken in april en mei 2020 gesloten. De mensen die daar werken, hebben helpen poetsen. Ze hebben er mee voor gezorgd dat de organisatie kon blijven functioneren.

De kleinere groepen waren zeer belangrijk voor de kinderen en voor de medewerkers. Iedereen probeerde out-of-the-box te denken om allerlei activiteiten aan te bieden die voordien niet werden aangeboden, zoals ouders bellen die niet meer kwamen. De begeleiders in de kinderopvang hebben gemerkt dat ze ten aanzien van de ouders een belangrijke rol hebben.

De coronacrisis heeft het buitenspelen een boost gegeven. Nu wordt onderzocht hoe dat buiten spelen ook tijdens de wintermaanden in alle groepen, van peuters tot buitenschoolse opvang, kan worden gestimuleerd. Familia is nu ook bewuster bezig met een gezond binnenklimaat. Dit werd altijd al gemonitord, maar nu wordt

hier meer aandacht aan besteed. Iedereen weet nu dat het nodig is te ventileren. Elke Van Damme hoopt dat dit ook na de coronacrisis zal blijven gebeuren.

De digitale communicatie is sterk veranderd, vooral ten aanzien van de medewerkers. Er worden nu digitale nieuwsbrieven verstuurd, niet enkel om mensen te informeren, maar ook om de betrokkenheid voldoende groot te houden. Veel mensen, vooral in de administratie en in leidinggevende posities, hebben thuis gewerkt en werken nu nog thuis. Hierdoor is de digitale communicatie belangrijk geworden.

Het gebruik van digitale kanalen voor het overleg met de ouders heeft ook een boost gekregen. Momenteel worden alle ouders, ook in kwetsbare gezinnen, met mails bereikt, wat vroeger zeker het geval niet was.

Elke Van Damme staat stil bij de sociale functie in coronatijden. Ze maakt hiervoor het onderscheid tussen de kinderen met specifieke zorgbehoeften en de kinderen uit kwetsbare gezinnen. De kinderen met specifieke zorgbehoeften zijn bijna allemaal thuisgebleven. De druk op die gezinnen is hoog geworden. De inclusiecoach en de begeleidsters hebben contact met hen gehad. Hun ervaringen waren zeer verschillend. Sommigen voelden zich echt geïsoleerd en vroegen om opvang, waarvoor dan ook is gezorgd. Anderen hadden meer rust omdat veel zaken waren weggevallen. Ze moesten niet meer met broertjes of zusjes naar de balletles of de sportclub. Ze konden ook niet meer naar therapie sessies. Dat was een nadeel, want ze zagen de ontwikkeling achteruitgaan, maar het gezin had wel meer tijd voor de kinderen. Voor sommigen was de constante zorg voor de kinderen zwaar. Sommigen hebben laten weten dat de continue opvang van kinderen op hun relatie woog.

Familia heeft vragen gekregen van CLB's, van thuisbegeleiders en van mensen uit de pleegzorgsector. In een paar gevallen ging het om zeer jonge kleuters die pas naar school gingen en door een externe dienst werden begeleid. Aangezien de gezinssituatie moeilijk was, was de vraag deze kindjes in een kinderdagverblijf op te vangen. Familia was fier hen in de peutergroep te kunnen opvangen. Dat was een erkenning van de professionaliteit als CIK. Het was positief dat die peuters in veel kleinere groepen terechtkwamen, want hierdoor hebben ze meer aandacht en ondersteuning gekregen.

De kinderen uit kwetsbare gezinnen zijn ook opvallend meer thuisgebleven dan andere kinderen. Elke Van Damme weet niet goed waarom dit zo was. Ze heeft de indruk dat de angst voor een besmetting in die groep groter lijkt. Die kinderen zijn nog niet allemaal teruggekeerd. Jobverlies en financiële problemen spelen in deze groep natuurlijk ook een rol. Velen waren tijdelijk werkloos en wisten niet of ze hun job zouden kunnen houden.

Het volgende punt van Elke Van Damme betreft het partnerschap met de stad en de organisatie van de noodopvang. Familia heeft gemerkt toch wel een expert in kinderopvang te zijn. In Genk liep de samenwerking al zeer goed, maar plots moest de stad nog meer opvang organiseren. Daarvoor heeft de stad een beroep gedaan op Familia en op de andere organisatoren van buitenschoolse opvang. Familia was fier te merken een expert op dat vlak te zijn.

Het is niet altijd evident op andere plaatsen kinderopvang te organiseren. De opvang in de scholen heeft duidelijk gemaakt dat er grote verschillen in de regels zijn. De vraag is of al die regels wel nodig zijn. Het gaat dan onder meer om de toegangscontrole en de aanwezigheidsregistraties. Bij de uitrol van het decreet van 3 mei 2019 houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten, dat veel verantwoordelijkheid bij de lokale besturen plaatst, moet hier zeker rekening mee worden gehouden.

Wat het financiële aspect betreft, was Familia zeer tevreden met de compensatie. Dat is noodzakelijk om te kunnen overleven. De bezettingsgraad ligt nog steeds zeer laag. De compensatie was prima, maar er waren natuurlijk ook veel bijkomende kosten. Voorbeelden zijn de aankoop van laptops en gsm's om thuis te kunnen werken, het hogere aantal werkuren van de poetsploeg die elk lokaal nu dagelijks moet reinigen en de aankoop van beschermingsmateriaal.

Tot de eerste week waarin de scholen weer open waren, heeft Familia geen enkele besmetting gehad. Alle locaties zijn open gebleven. Dat is een bewuste keuze geweest. Het was efficiënter geweest de kinderen allemaal samen te zetten, onder meer inzake personeelsinzet, elektriciteit, verwarming en water, maar de keuze om alle locaties open te houden, is wel efficiënt gebleken om het virus buiten te houden.

Tot die ene week is geen enkel personeelslid of kind positief getest. Toen ging het om een besmet kind en een begeleider die een week in quarantaine is gegaan. Elke Van Damme vindt dat dit uiteindelijk nog meevalt. Het probleem met die besmetting was dat er onvoldoende afstemming was tussen onderwijs en kinderopvang. Tijdens het telefoongesprek met de arts van het agentschap Opgroeien kwam de boodschap dat de kinderen en de begeleider van die bubbel in quarantaine moesten. Het kind mocht echter nog wel naar school gaan. Ze heeft die arts gevraagd hoe ze de ouders moest vertellen dat hun kind niet naar de kinderopvang, maar wel naar school mocht gaan. Die arts heeft dan met de artsen van het CLB overlegd. Het gevolg was dat de kinderen niet in quarantaine moesten. De begeleider moest wel in quarantaine, maar dat vond Elke Van Damme niet logisch. De leerkracht moest immers niet in quarantaine. Blijkbaar zou een begeleider meer fysiek contact hebben dan de mensen in een school. Dat is een bizarre boodschap. De begeleider mogen het risico lopen, maar de leerkrachten moeten dat niet doen. Dergelijke zaken maken het niet gemakkelijk om in de communicatie met de medewerkers met besmettingen om te gaan.

Om besmettingen te voorkomen, is Familia zeer strikt geweest met de hygiënische voorschriften, maar dan wel zonder de pedagogische werking te hypothekeren. In de gemeenschappelijke ruimtes was het dragen van een mondkapje en de handhygiëne verplicht. Elke ouder die binnenkomt, moet zijn handen ontsmetten. In het gezelschap van de jongste kinderen wordt hen ook gevraagd een mondkapje te dragen.

Familia heeft voor een duidelijke informatiedoorstroming naar de medewerkers gezorgd. Dit was enkel mogelijk omdat het een grote organisatie is. De draaiboeken zijn voor de kinderbegeleiders continu in hapklare brokken vertaald. Het heeft geen zin om de drie weken een draaiboek van twintig pagina's in de leefgroepen te leggen, want dat wordt dan niet gelezen.

Familia heeft meer onderhoudsmedewerkers ingezet. Dit heeft ook een rol gespeeld om de besmettingen buiten te houden. Elke Van Damme is zich er evenwel van bewust dat geluk ook een element is dat meespeelt.

2. Kinderopvang in tijden van corona – terugblik op de voorbije maanden

2.1. Vaststellingen

Wat de kinderopvang in het algemeen betreft, staat Elke Van Damme eerst stil bij de rol van de kinderopvang als een essentiële sector in de gezondheidscrisis. Familia heeft gemerkt essentieel te zijn. Alle locaties zijn open gebleven. De externe diensten hebben de essentiële rol erkend. Toen de vraag kwam om kinderen uit kwetsbare gezinnen op te vangen, zijn de sociale en de pedagogische functie erkend. Toch hebben de medewerkers van Familia vaak het gevoel gehad tot een

puur economische functie te worden gereduceerd. Het ging om ouders die moesten werken en de rest leek weg te vallen. Ook in de media was de kinderopvang er voor ouders die moesten werken en voor kwetsbare groepen. De vraag is dan wie zichzelf kwetsbaar noemt. Bepalen of iemand kwetsbaar is, is heel moeilijk. Mensen met vier kinderen die thuis moeten werken, worden na een paar weken even goed kwetsbaar.

Elke Van Damme is vrij gefrustreerd door het feit dat Familia echt is gereduceerd tot opvang voor mensen die gaan werken. De andere functies waren niet belangrijk meer. Het gaat nochtans om een volwaardige pedagogische basisvoorziening, naast het gezin en de school. Het is de bedoeling die rol te blijven vervullen.

Kinderopvang is, zeker voor de kwetsbare gezinnen, een veilige haven. In 2019 heeft Familia het vijftigjarig bestaan van de organisatie gevierd. Toen is onderzocht hoe kinderopvang er vijftig jaar geleden uitzag en nu lijkt het alsof de hele sector vijftig tot honderd jaar in het verleden is gekatapulteerd. De ouders mogen niet meer binnen en moeten hun kinderen over een hekje afgeven. Hygiëne en veiligheid staan voorop. Het pedagogisch element is niet zo belangrijk. Kinderen moesten in hokjes spelen en mochten niet meer samen spelen. Er mocht niet meer worden geknuffeld. Er moet constant worden gebalanceerd tussen de veiligheid en het welbevinden van de kinderen. In de buitenschoolse opvang mochten kinderen dicht bij elkaar wel over hun schooldag vertellen. Elke Van Damme vraagt zich af of een begeleidster een kind mag troosten of daarvoor moet wachten tot de aandachtbegeleidster uit de juiste bubbel er is. Het is voor de kinderen en voor de medewerkers niet gemakkelijk.

Een grote bedenking van Familia is dat de focus op het kind totaal ontbrak in twee sectoren die de focus op het kind moeten leggen, namelijk het onderwijs en de kinderopvang. In de draaiboeken lag de focus niet op het kind. Het ging allemaal om hygiëne en veiligheid. Het psychische welbevinden van de kinderen telde niet meer. Als ze werden opgevangen, was het al goed. Dat heeft voor frustratie gezorgd.

Een ander moeilijk punt is dat ouderparticipatie volledig is weggefallen. Familia focust sterk op ouderparticipatie en ouders kunnen altijd langskomen. Dat mag niet meer. De ouders moeten buiten blijven. Elke Van Damme snapt dat ze hun kinderen aan de deur moeten afleveren, maar zoekt toch manieren die ouders toelaten die band opnieuw aan te halen. De kwetsbare gezinnen hebben het zeker nodig om samen met de medewerkers van Familia naar de opvoeding van hun kinderen te kijken.

Een volgende vaststelling is dat de kinderopvang nog niet als een volwaardige sector wordt beschouwd. Er is onvoldoende afstemming met het onderwijs. De draaiboeken zijn vanuit het onderwijs of het jeugdwerk in een richting gestuurd. Kinderopvang is echter een essentiële sector. Vaak voelden de betrokkenen zich een aanhangsel van het onderwijs zonder eigen beleid. De discrepantie tussen de kinderopvang en het onderwijs is ook zeer groot gebleken. Dat is duidelijk geworden tijdens de samenwerking met de scholen. Volgens Elke Van Damme is dat een gemiste kans, want volgens haar konden er langs beide zijden lessen worden getrokken. Het is belangrijk een veilige, kwaliteitsvolle kinderopvang te organiseren, maar de vraag is toch of de regels op een bepaald vlak kunnen worden versoepeld. Kinderopvang heeft een eigen identiteit en volgens haar moeten de kinderopvangorganisatoren zich ten aanzien van het onderwijs meer profileren. Als naar aanleiding van de coronacrisis nog moet worden samengewerkt, hoopt Elke Van Damme dat beide sectoren ook op beleidsniveau meer kunnen samenwerken.

Wat Familia heeft gemist, is een vlotte informatiedoorstroming. Aangezien de communicatie zeer laat kwam, heeft Familia constant moeten schakelen. Vaak moesten

de draaiboeken tijdens het weekend worden vertaald. Elke Van Damme heeft er begrip voor dat pas na de vergaderingen van de Nationale Veiligheidsraad is gecommuniceerd, maar vertaling en implementatie hebben de leidinggevenden veel werkdruk bezorgd.

De zeer laattijdige communicatie over de bubbels van vijftig kinderen vlak voor de zomervakantie van 2020 was zeer lastig. Familia heeft ouders drie dagen voor de zomervakantie moeten meedelen dat hun kind niet meer naar de opvang kon komen omdat de bubbels vol zaten. Als er een band met de ouders is, is het niet fijn dergelijke boodschappen te moeten geven.

2.2. Uitdagingen

Vervolgens overloopt Elke Van Damme enkele uitdagingen voor de toekomst, om met een positieve noot te eindigen. Als de maatregelen weer worden verstrengd, zou de kinderopvang voor alle ouders open moeten blijven. De sector is geen vragende partij om te sluiten. De medewerkers hebben allemaal loongarantie. De bedoeling was hen in andere essentiële beroepen in te schakelen, maar volgens Elke Van Damme is dat zeer weinig gebeurd. Het is in elk geval niet gebeurd met medewerkers van Familia. Ze kunnen het best doen waar ze goed in zijn, namelijk de begeleiding van kinderen en de ondersteuning van ouders. Zo hoeven de ouders die thuis aan het werk zijn ook niet kwetsbaar te worden omdat ze tegelijk drie of vier kinderen moeten opvangen.

De sociale en de pedagogische functies moeten weer hun plaats innemen. Er mogen geen nieuwe vanzelfsprekendheden ontstaan die de klok honderd jaar terugdraaien, zoals ouders die niet mogen binnenkomen. Elke Van Damme hoopt andere manieren te vinden om constructief met ouders samen te werken. Kinderen moeten kind kunnen blijven. Ze moeten met andere kinderen en met de betrokken volwassenen kunnen blijven spelen. Er moeten alternatieven worden gezocht voor de ouderparticipatie van kwetsbare groepen.

De sector moet op een constructieve wijze leren omgaan met de angsten van de medewerkers. Een positief geteste collega of een besmet kind brengen angst te weeg. Een aantal oudere medewerkers zijn zelf kwetsbaar, hebben een kwetsbare partner of wonen bij een kwetsbare ouder. Het vraagt veel energie van de leidinggevenden dat allemaal te coachen.

Een andere vrees is wat er zal gebeuren als een locatie toch moet sluiten. De vraag is welke gevolgen dat zal hebben. Elke Van Damme hoopt dat de sector op het systeem van tijdelijke werkloosheid ten gevolge van de coronacrisis zal kunnen blijven rekenen. De mensen met een quarantaine-attest moeten worden vervangen. In het najaar ligt het ziekteverzuim sowieso hoger. Indien dit erbovenop komt, wordt het financieel onhaalbaar. Als de mensen met een quarantaine-attest in tijdelijke werkloosheid kunnen stappen, wordt het haalbaar de winter door te komen.

De sociale afstand mag geen mentale afstand worden. Dat slaat niet enkel op ouders en medewerkers, maar ook kinderen in de buitenschoolse opvang, die een mondkapje moeten dragen. De betrokkenheid moet hoog blijven.

Alles wat met vorming en overleg te maken heeft, komt moeizaam weer op gang. Mensen zijn bang. Vooral als het over visie of vorming van kinderbegeleidsters gaat, lukt het digitaal niet. Die mensen zijn heel praktisch ingesteld. Familia zoekt constant zalen die groot genoeg zijn om zonder besmettingsrisico vormings- en overlegmomenten te organiseren.

Het thuiswerk wordt nu verder uitgewerkt. Familia wil dat zeker bestendigen en werkt nu een beleid uit. Dat begint in de kinderopvang stilaan zijn plaats in te nemen.

Tot slot merkt Elke Van Damme op dat de kinderopvangorganisatoren de verantwoordelijkheid hebben zelf meer als professionals en als belangrijke spelers in de coronacrisis naar buiten te treden. De sector moet maximaal op de toegankelijkheid voor kwetsbare groepen inzetten. Er mogen geen nieuwe vanzelfsprekendheden ontstaan. Lokaal moet de samenwerking met het onderwijs worden verbeterd. Familia zal zelf het initiatief nemen om de scholen meer bij de werking te betrekken. Familia zal zich als een volwaardige partner presenteren en wil niet langer als het kleine broertje van het onderwijs worden beschouwd. Het gaat om een professionele sector en een essentieel beroep. Elke Van Damme wil die rol in de toekomst blijven vervullen.

III. Vragen van de leden

1. Vragen van Hannes Anaf

Hannes Anaf bedankt beide sprekers voor hun interessante presentaties. Een aantal door hen aangehaalde zaken hebben de commissieleden ondertussen al vaak gehoord. Een van die punten is dat de informatie vaak op vrijdagavond is gekomen. Hij kan zich voorstellen dat dit moeilijk was. Hij zal zich tot een aantal vragen beperken.

In het begin van de lockdown is de opvang bijna volledig leeggelopen. Het was een tijdje onduidelijk wie mocht komen en wie kwetsbaar was. Hannes Anaf is het ermee eens om de kinderopvang in de toekomst maximaal voor iedereen open te laten. Zeker de gezinnen die thuis moeten werken, ervaren meer druk. Aangezien hij zich persoonlijk aangesproken voelt, wil hij wel iets nuanceren. Volgens hem hebben ook veel vaders hun verantwoordelijkheid opgenomen. Voor alleenstaande ouders is het zeker een ontzettend moeilijke periode geweest. Door die mensen ook als kwetsbaar te beschouwen, hadden ze hun kinderen nog naar de kinderopvang kunnen sturen. Het beleid had duidelijker moeten stellen dat die mensen nog recht op kinderopvang hadden.

Hannes Anaf kan zich inbeelden dat het voor onthaalouders een zeer moeilijke periode is geweest. Ze laten vreemden in hun huis, maar ze mogen hun eigen geliefden niet meer binnenlaten. Hij vraagt beide sprekers of ze ideeën hebben om dit bij een eventuele volgende pandemie of opstoot op te lossen.

Beide sprekers hebben verwezen naar de gevolgen van de stopzetting van de compensaties voor de leefbaarheid van de kinderopvang. Hannes Anaf vraagt of ze dit al op beleidsniveau hebben aangekaart en welk antwoord ze daar eventueel op hebben gekregen. Indien de compensaties worden stopgezet, zou dat de leefbaarheid van een aantal kinderopvanginitiatieven in gevaar brengen. Hij vraagt of de sector al heeft gevraagd die compensaties te verlengen.

Dat vooral de kwetsbare gezinnen de weg naar de kinderopvang nog niet hebben teruggevonden, is een heel belangrijk signaal. De aangehaalde redenen zijn volgens Hannes Anaf correct. Ook in het onderwijs hebben kwetsbare gezinnen vaak meer angst voor het virus. Er zijn ook financiële redenen, want die mensen zijn meer vatbaar voor tijdelijke werkloosheid. De kinderopvang heeft een sociale en pedagogische functie. Hannes Anaf vraagt Elke Van Damme hoe die kinderen volgens haar weer naar de kinderopvang kunnen worden gebracht.

De focus op het kind ontbrak. Dat punt is in het late voorjaar van 2020 al verschillende keren aangekaart. Dat moet volgende keer beter.

Hannes Anaf wijst erop dat het een moeilijke herfst en winter zal worden. Hij spreekt uit ervaring. Zijn dochter liep na een week in de crèche met een snotneus rond. Dat wordt een grote uitdaging. Hij vraagt beide sprekers of ze goede richtlijnen hebben gekregen voor kinderen die hoesten en dergelijke. Het is onmogelijk die kinderen allemaal in quarantaine te plaatsen, want dan komt er uiteindelijk niemand meer naar de kinderopvang. De vraag is of de sector voldoende gewapend is om dit moeilijke evenwicht te bewaren.

2. Vragen van Koen Daniëls

Koen Daniëls bedankt beide sprekers en vraagt zich af wat de mensen zonder kinderopvang zouden doen. Hij spreekt uit eigen naam, maar ook namens veel gezinnen en kinderen uit kwetsbare gezinnen.

Er zaten in Vlaanderen soms grote verschillen tussen het beleid ten aanzien van de kleuterschool en dat ten aanzien van de kinderopvang. Hij vraagt beide sprekers of zij daar een lijn in zien. Misschien zouden zij liever hetzelfde beleid als de kleuterscholen krijgen. Het zou gemakkelijker zijn om dit aan ouders en medewerkers uit te leggen. De kinderverzorgster die in een kleuterschool werkt, is in feite dezelfde kinderverzorgster die in de kinderopvang werkt. De vraag is welke richtlijnen met dit profiel het meest aangewezen zijn.

Voor zijn tweede vraag kijkt Koen Daniëls heel specifiek naar de onthaalouders. Wat omkadering betreft, moeten zij het meestal stellen met zichzelf en met de dienst waarbij ze zijn aangesloten. Dat is het dan. Ze kunnen in hun kot blijven, maar dat kot is ook de werkplaats waar mensen uit een ander kot binnenkomen.

Hij heeft zelf met een aantal onthaalouders gesproken. De meesten willen nog kinderen opvangen, maar ze hebben vragen over het beschermingsmateriaal. In het begin wist niemand goed of kinderen al dan niet de motor van de verspreiding waren. Koen Daniëls heeft de indruk dat er nu een zekere rust is. Hij wilt dit even aftoetsen. Er is geen grote uitval van onthaalouders die door kinderen zijn besmet. Er moeten niet massaal kinderopvanginitiatieven wegens uitbraken worden gesloten.

Wat de compensatiemaatregelen betreft, vraagt Koen Daniëls of die al dan niet terecht zijn uitgekeerd. De vraag is dan of er terugvorderingen zijn. Hebben de sprekers daar zicht op?

De opvang is ook ingeschakeld om opvang te organiseren toen de scholen moesten sluiten. Dat was een rare periode. Het was mossel noch vis. Is dat inmiddels opgelost? Wanneer een klas of school in quarantaine gaat, is de vraag of de kinderopvang snel signalen krijgt om de opvang te organiseren. Recent heeft een school verklaard dat op school niet in opvang zou worden voorzien. In dat geval zullen de ouders die weer willen gaan werken, massaal de buitenschoolse opvanginitiatieven contacteren.

Koen Daniëls vraagt beide sprekers of ze specifieke vragen hebben over het beschermingsmateriaal. Welk momenteel niet beschikbaar beschermingsmateriaal denken ze nodig te hebben?

Wat het buiten spelen betreft, moeten ouders vooral de boodschap krijgen dat ze vuile kleren moeten meegeven. Als hun kleren vuil zijn, moeten ze blij zijn, want dan hebben de kinderen buiten gespeeld.

Koen Daniëls heeft nog een vraag over de bubbels. Aangezien niet alle kinderen elke dag komen, zaten de bubbels soms vol, hoewel er eigenlijk nog plaats was. Dat viel moeilijk uit te leggen aan wie niet tot de bubbel behoorde. In de scholen zijn er schoolbubbels. In bepaalde gemeenten komen die kinderen voor en na de lessen echter allemaal samen in de buitenschoolse opvang. Tot zover gaat dan de bubbel. Hij vraagt of het in die omstandigheden mogelijk zou zijn de opvang op school te organiseren. Op sommige vlakken lukt dat misschien niet, maar misschien valt het toch te overwegen. Indien de voor- en naschoolse opvang daar zou gebeuren, zouden er minder verplaatsingen en minder mengelingen van bubbels zijn.

De laatste vraag van Koen Daniëls betreft de onthaalouders. De vraag is in welke mate of op welke manier zij beter kunnen worden ondersteund. Wie in een organisatie werkt, kan met collega's spreken. Wie alleen werkt, wat in veel gevallen zo is, kan niet met veel mensen spreken.

3. Vragen van Immanuel De Reuse

Immanuel De Reuse bedankt beide sprekers voor hun toelichting. Zijn fractie heeft veel respect voor de sector. Hij betreurt dat ook deze sector tijdens deze crisis het gevoel heeft gekregen niet als volwaardig te worden beschouwd. Alle aandacht was vooral op de woonzorgcentra gefocust en de rest stond in de schaduw. Wat de sector doet, is nochtans essentieel.

Wat communicatie betreft, was het chaos troef. De communicatie verliep stroef. Er is vraag naar duidelijke communicatie en naar duidelijke regels voor deze sector en, in een breder kader, voor het onderwijs en de vrije tijd. Hoe iedereen met de regels inzake een lichaamstemperatuur van 38 graden Celsius omgaat, zorgt voor onderlinge spanningen en voor spanningen met de ouders. Het gevoel ontstaat dan dat iedereen maar wat doet en dat er geen lijn in zit.

Er moet ook een duidelijke definitie van een kwetsbaar gezin komen. Dat gaat immers heel breed. Kwetsbare gezinnen zitten vaak rond de armoedegrens en dergelijke, maar eigenlijk is een doorsneegezin met vier kinderen in dergelijke situaties ook kwetsbaar. Om daar in het algemeen en tijdens een volgende pandemie beter op te focussen, is er nood aan een goede definitie. Zo kan de werking worden gespecificeerd. Hij vraagt beide sprekers wat volgens hen moet gebeuren en welke aandachtspunten de overheid moet hebben om de sector de rust te geven die in dergelijke situaties nodig is.

Het is bewonderenswaardig dat de sector tijdens de coronacrisis veel initiatief heeft genomen. De creativiteit heeft in alle zorgsectoren hoogtij gevierd. Er is al naar de afstandsbezoeken verwezen, maar Immanuel De Reuse vraagt aan welke elementen waarvan vroeger nooit is gedacht dat ze zouden worden geïmplementeerd, beide sprekers nog denken. De coronacrisis was misschien een opportuniteit om iets te proberen dat nu wordt voortgezet.

Blijkbaar is Familia erin geslaagd iedereen langs digitale weg te bereiken. Het is belangrijk te horen hoe dat is gelukt, want vaak wordt gesteld dat de digitale ontsluiting een probleem is en dat veel kwetsbare gezinnen digitaal onbereikbaar zijn. Blijkbaar is er toch een mogelijkheid om dat in een sector uit te rollen. Hier kunnen belangrijke lessen uit worden geleerd. Er moet meer ondersteuning van de onthaalouders komen. Zij zijn vaak digitaal nog niet ontsloten en vaak zijn het ook oudere mensen die dan telefonisch moeten worden bereikt. Immanuel De Reuse vraagt wat de leeftijdsstructuur is. Hij vraagt ook hoeveel onthaalouders zijn gestopt en niet meer zullen starten. Het zijn geen goed betaalde jobs. De coronacrisis was misschien het finale duwtje om ermee te stoppen.

De volgende vraag is hoe die eventuele lege plaatsen kunnen worden opgevangen. Hij vraagt beide sprekers of ze daar een oplossing voor zien. Misschien kunnen de vrije plaatsen elders worden geclusterd. Misschien zijn er ook andere manieren.

Wat het persoonlijk beschermingsmateriaal betreft, merkt Immanuel De Reuse op dat de kinderopvangsector de eerste sector is die in deze commissie heeft verkondigd op dat vlak niet echt problemen te hebben gehad. Dat is goed nieuws, maar hij heeft toch een vraag. Indien de sector denkt voor een volgende golf toch een minimum aan persoonlijk beschermingsmateriaal nodig te hebben, zou hij graag horen wat er dan moet zijn. Voor het contact met de kinderen is het blijkbaar niet nodig, maar misschien is het wel nodig voor het contact met de ouders.

De kindfocus zou ontbroken hebben. Daar moet zeker iets aan worden gedaan want dat is toch de doelgroep waarvoor wordt gewerkt. Er moet echter ook een focus zijn op de medewerkers. Bij hen leeft heel wat angst. Hoe werden zij ondersteund? Hoe werd hun mentaal welzijn bewaakt? De social distancing mocht geen mentale afstand worden. Welke maatregelen werden daarvoor genomen?

Deze crisis heeft bewezen dat er nood is aan lokaal overleg met alle kinderopvanginitiatieven. Denken de sprekers dat er decretaal werk nodig is om dat tot een verplichting te maken in een eerstelijnszone, stad of gemeente?

4. Vragen van Joke Schauvliege

Joke Schauvliege bedankt Dany Depreitere en Elke Van Damme voor hun heldere toelichtingen. Volgens haar komen een aantal zaken terug in de verschillende sectoren, bijvoorbeeld de chaos in het begin, het gebrek aan communicatie, de laat-tijdige communicatie, maar ook het ontbreken van de kindfocus. Er werden ook positieve zaken opgesomd, bijvoorbeeld de compensatie, de digitalisering in de kinderopvang, het vaker buiten spelen en ook de appreciatie voor de sector. De kinderopvang is een essentiële sector, die ervoor zorgt dat ouders kunnen gaan werken en dat kinderen van kwetsbare gezinnen op een goede manier worden begeleid.

De sector van de kinderopvang wil als een volwaardige sector worden behandeld maar ook nauw samenwerken met onderwijs, heeft Joke Schauvliege genoteerd. De sector wil ook zijn rol opnemen voor kwetsbare gezinnen. Er zijn ook grote lokale verschillen. Joke Schauvliege vindt het opmerkelijk dat steden en gemeenten waar er goede begeleiding en opvolging zijn en waar er een overleg is tussen onderwijs en opvang het verschil maken. De conclusie moet zijn dat het beleid met begeleiding en stimulansen iets doet daar waar het lokaal niet zo goed loopt.

Een aantal onthaalouders zouden hebben afgehaakt naar aanleiding van deze crisis. Hebben de sprekers dat ook ervaren? Heeft dat te maken met het financiële of met de angst om besmet te worden of omdat het allemaal te veel was? De nood aan onthaalouders en kinderopvang blijft groot, het zou jammer zijn dat er niet kan worden ingespeeld op de redenen om af te haken.

Joke Schauvliege vraagt of de koepels voldoende betrokken zijn bij de compensatieregeling en de opvolging daarvan. Volstond die compensatieregeling om tegemoet te komen aan de noden in de sector?

Volstaat het draaiboek dat nu voorligt? Kan daarmee de komende maanden het hoofd worden geboden? De winter staat voor de deur. Er zullen meer zieke en verkouden kinderen zijn. Zijn daar voldoende richtlijnen voor? Is dat voldoende beheersbaar? Zal dat duidelijk genoeg kunnen worden gecommuniceerd met de ouders?

Verontrustend vindt Joke Schauvliege dat een aantal kwetsbare gezinnen hebben afgehaakt en van de radar zijn verdwenen. Sommige scholen proberen heel actief die gezinnen te contacteren. Kan dat ook vanuit de kinderopvang? Of is daar onvoldoende ondersteuning voor? Joke Schauvliege wil naar de ervaringen van de sprekers dienaangaande luisteren om te weten welke lessen daaruit te trekken zijn.

5. Vragen van Freya Saeys

Freya Saeys dankt de sprekers voor hun zeer sterke getuigenissen. Een aantal zaken komt steeds terug, zoals bijvoorbeeld dat de informatie vaak op vrijdagavond kwam, dat de berichten vaak onduidelijk en tegensprekelijk waren. Dat werd al vernomen tijdens de hoorzittingen over de woonzorgcentra (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 419/1-8).

In de eerste fase van de heropstart was er veel onduidelijkheid over welke ouders hun kinderen mochten brengen. Ouders met essentiële diensten kregen voorrang, maar ouders die thuis werkten hadden ook nood aan kinderopvang. Sommige kinderopvanginitiatieven lieten dat toe, en andere dan weer niet. Dat veroorzaakte spanningen tussen ouders en tussen kinderopvanginitiatieven. *Freya Saeys* vindt dat kinderopvanginitiatieven toegankelijk moeten zijn voor iedereen. Wat denken de sprekers daarvan? Het welzijn van kinderen, de kindfocus, moet vooropstaan.

De mogelijkheid werd geopperd om personeel dat niet nodig was in de kinderopvanginitiatieven te laten werken in andere sectoren, bijvoorbeeld in de woonzorgcentra. Hebben veel personeelsleden dat gedaan?

De onthaalouders die afhaakten, deden die dat om financiële redenen, vanwege de leeftijd of omdat ze behoorden tot een risicogroep? Stoppen die mensen definitief? De voorbije jaren kon al een sterk dalende trend worden vastgesteld bij de onthaalouders. *Freya Saeys* vreest dat dit nog zal verslechteren.

De kinderrechtencommissaris zei het ook al: heel wat kwetsbare gezinnen zijn onder de radar gebleven (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 500/1). Ze melden zich niet meer aan. Maar bij uitsteking de kinderen uit die kwetsbare gezinnen hebben nood aan pedagogische ondersteuning. De kinderopvanginitiatieven hebben heel wat creativiteit en verantwoordelijkheid getoond. Legt de overheid niet te veel regels op? Zijn er regels die kunnen worden afgeschaft? Kan er een kader worden gecreëerd waarin de opdracht op een efficiëntere en vrijere manier kan worden uitgevoerd?

De koortstemperatuur vastleggen op 38 graden, is zeer arbitrair. In verschillende kinderopvanginitiatieven wordt daarmee op een andere manier omgegaan. *Freya Saeys* weet hoe dat gebeurt. In de winterperiode zijn er sowieso al heel veel kinderen met infecties. Kinderen van wie de ouders gaan werken, worden vaak aan de grootouders toevertrouwd. Maar dat moet men thans net zo weinig mogelijk doen.

Limburg is zeer zwaar getroffen door corona. Hoe is *Elke Van Damme* omgegaan met personeelsleden die tot een risicogroep behoorden?

Freya Saeys zegt zich te hebben geërgerd aan de discrepantie tussen onderwijs en kinderopvang. Als moeder van een peuter en een kleuter vindt zij het absurd dat men eerst in de klassen in bubbels werkt om daarna in een buitenschoolse opvang allemaal samen te komen.

Als er geen kindfocus is in de draaiboeken, vindt *Freya Saeys* dat die moeten worden aangepast en dat er veel meer moet worden ingezet op het welzijn van de

kinderen zelf. Kinderen moeten kind kunnen blijven. De social distancing moet inderdaad worden bewaard, maar het mag geen mental distancing zijn voor kinderen, ouders en medewerkers.

6. Vragen van Jeremie Vaneekhout

Ook *Jeremie Vaneekhout* uit zijn appreciatie voor de zeer duidelijke 'boots on the ground'-getuigenissen. Het is volgens hem de kracht van deze commissie dat ze de link probeert te leggen tussen het beleid en de ervaringen op het terrein.

Deze crisis heeft een aantal specifieke kenmerken, die leiden tot een aantal problemen. Anderzijds werden een aantal structurele problemen nu extra blootgelegd. Jeremie Vaneekhout vraagt zich af waarom men pas nu op die structurele problemen stuit. Hoe komt het dat men voor een aantal zaken niet klaar was, dat ze de voorbije jaren niet zijn aangepakt? Het gaat niet enkel over hoe men het de voorbije zes maanden heeft gedaan.

Hoe komt het dat de rol van kinderopvang maatschappelijk en politiek zo werd onderschat? Beide sprekers verwezen daarnaar, en ook naar het herleiden tot een economische rol. Als jonge vader heeft Jeremie Vaneekhout samen met zijn echtgenote ervaren dat dit een probleem is. Er is inderdaad ook een gebrek aan kindfocus. Dat thema komt ook aan bod in Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media. In heel wat maatschappelijke domeinen, die een impact hebben op kinderen en jongeren, is de kindfocus afwezig. Jeremie Vaneekhout vindt dat een zeer zorgwekkend signaal.

Jeremie Vaneekhout heeft kritiek gehoord op de communicatie en op de chaotische aanpak. Anderzijds merkt hij in het verhaal van Dany Depreitere een appreciatie voor het werk van het agentschap Opgroeien. Kan het dat het in de eerste fase vooral chaos was, maar dat dat dan werd bijgestuurd?

Er zijn inderdaad verschillen tussen kinderopvang en scholen, en bij uitbreiding vrije tijd. Na 1 juli 2020 werd kinderopvang plots ondergebracht bij vrije tijd en waren er de bubbels van vijftig. Dat is onbegrijpelijk omdat er al een paar jaar decretaal wordt geprobeerd om die zaken dichter bij elkaar te brengen. Er is beleidsmatig blijkbaar nog geen integratie gebeurd. Toen de crisis uitbrak, is iedereen blijkbaar op zijn eilandje gaan zitten.

Er is al veel gezegd over de mogelijke oorzaken van het gebrek aan focus op kwetsbare kinderen. Jeremie Vaneekhout vond het juist wat Elke Van Damme zei: 'Wie noemt zichzelf een kwetsbaar gezin?'. Het gaat hier over een stigma. Wie voelt zich aangesproken wanneer wordt gezegd dat kwetsbare gezinnen recht hebben op kinderopvang? Alvast niet de gezinnen waarover het werkelijk gaat. Op welke manier kan men dat hertalen, zodat het geen stigma is?

Sommige onthaalmoeders stoppen omdat ze tot een risicogroep behoren. Wat is de impact van het zomaar verschuiven van jonge kinderen naar andere plaatsen? Daar zijn zeker pedagogische vragen over te stellen. Wat is vandaag de situatie van de risicogroepen bij medewerkers en begeleiders? Hoeveel zijn er op dit moment niet aan de slag omdat ze dat niet zien zitten of omdat het niet aangeraden is vanuit gezondheidsperspectief? Kan het welzijnservaren van alle medewerkers objectief worden gemeten? Wordt daarop gewerkt? Hebben de sprekers berekend wat de impact op hun koepel of organisatie is van het wegvallen van de compensaties vanaf 1 oktober 2020? Weten zij hoeveel dat zal kosten? Hoe zit het met de besmettingen in hun specifieke situaties? Wat bepleiten de sprekers in verband met de 38 graden en de gezondheid bij kinderen? Moeten de regels daaromtrent worden versoepeld of aangehouden blijven? Dat zal zeker impact hebben op de opvangstress bij de ouders. Niet iedereen kan bij grootouders terecht.

Hebben de sprekers goede voorbeelden van lokale besturen? In welke mate worden die door de VVSG en door de ministers Wouter Beke en Bart Somers opgepikt om aan andere gemeenten een dringender kader op te leggen? Niet elke gemeente stond voor de crisis even ver met de coördinatie van kinderopvang. Er is een samenhang met hoe actief de gemeenten op dat terrein zijn. Bieden zij zelf opvang aan?

Kinderbegeleiders zijn op dit moment de slechtst betaalde beroepsgroep in België. Dat heeft niets met corona te maken, maar welke inspanning is nodig voor het statuut en de verloning van kinderbegeleiders?

IV. Antwoord van Dany Depreitere en Elke Van Damme

Dany Depreitere verduidelijkt dat er onthaalouders op de dienst zijn met een dienstverantwoordelijke, die zorgt voor de contacten en voor alles wat nodig is. Maar er zijn ook veel onthaalouders die alleen thuis zelfstandig werken. Die zouden meer moeten ondersteund worden. Er werd een ondersteuningsstructuur opgericht: Mentés.

In de groepsopvang werd gevraagd aan de ouders om niet meer binnen te komen. Dany Depreitere vermoedt dat de onthaalouders dat ook hebben doorgevoerd. Daardoor voelden ze zich allicht veiliger. Velen van hen zijn gestopt omdat ze kinderen of een partner hadden die een risicoperson zijn.

Elke Van Damme stelt dat er vaak ondersteuning moet geboden worden aan kwetsbare gezinnen bij het aanvragen van een IKT-attest. Dan wordt met die mensen een e-mailadres aangemaakt om die aanvraag te doen. Er wordt ook geprobeerd om met die mensen via gesloten Facebookgroepen te communiceren. Omdat ze bijna allemaal een smartphone hebben, is dat een goede methode. In die gesloten groepen zitten enkel de ouders en begeleiders van dat team. Men probeert de mensen ook te bereiken via de website. Elke Van Damme hoort dat deze groepen ook gemakkelijk te bereiken zijn via WhatsAppgroepen, maar dat heeft ze nog niet geprobeerd.

De mensen worden ook opgebeld. Ouders van kinderen die niet zijn komen opdagen, worden gecontacteerd. Dat gebeurt niet enkel met kwetsbare ouders, maar met alle ouders. Anders is men aan het stigmatiseren. Wel worden de mensen die in een kwetsbare situatie zitten geregistreerd, omdat dat moet in trap 3.

Er werd ook een systeem van opvangcheques uitgewerkt. Dat gebeurde met middelen van de Koning Boudewijnstichting. De stad heeft dat overgenomen. Ouders die door het OCMW, een CKG of een thuisbegeleidingsdienst worden toegeleid, krijgen cheques waarmee ze gratis kunnen proeven van de kinderopvang. Die mensen blijven dan ook. Misschien moet dit opnieuw worden opgestart.

Dany Depreitere bevestigt dat kwetsbare groepen veel gemakkelijker in de kinderopvang stappen met dat systeem van opvangcheques.

Samenwerking met het onderwijs is mogelijk en zelfs wenselijk volgens *Elke Van Damme*, maar dan niet vanuit het onderwijsbeleid. De sector van de kinderopvang wil daarbij betrokken worden. Het onderwijs maakt nog altijd het onderscheid tussen een kinderverzorgster en een kleuterleidster, terwijl de sector het over kinderbegeleidsters heeft. In de opvang worden de zorg en het pedagogische verstrekt door één persoon. Dat opsplitsen is niet aangewezen, aldus Elke Van Damme.

Dany Depreitere herinnert aan het decreet van 3 mei 2019 houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten. Het

kan zijn dat de lokale overheid actor is, maar zij zal worden gevraagd om daar de regie te doen en voor een stuk ook in te staan voor de financiering van de kinderopvang. De samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs zal in een zeer nabije toekomst zeer belangrijk worden. In de coronatijd is duidelijk geworden dat die basis er in veel steden en gemeenten nog niet is. Zolang die coördinatie er niet is, valt elke vraag van de Vlaamse overheid in het water.

Elke Van Damme stelt dat in april en mei 2020 opvang werd gedaan in de scholen omdat toen de bezetting zeer laag was. In één opvanglocatie heeft zij kinderen van vijf verschillende scholen. Als in al die scholen 's morgens en na de schooluren opvang moet worden georganiseerd, is er dubbel zoveel personeel nodig. Bovendien wordt het moeilijk om besmettingen te vermijden als al die kinderen samenkomen.

Als de school sluit, vangt de buitenschoolse opvang die kinderen niet op. De buitenschoolse opvang doet de opvang voor en na de schooluren. In april en mei 2020 is dat toch voor een deel gegaan, maar daarbij werd nooit boven het aantal medewerkersuren gegaan. Met het beschikbare personeel kan de buitenschoolse opvang onmogelijk de kinderen tijdens de schooluren opvangen als er een school sluit.

Over de compensatie is er overleg geweest met de koepels, bevestigt *Dany Depreitere*, maar uiteindelijk heeft de Vlaamse overheid over de uitvoering ervan beslist.

Elke Van Damme vindt de richtlijnen en de draaiboeken een moeilijke aangelegenheid. Enerzijds wil zij vrijheid hebben om zelf haar beleid te kunnen bepalen met haar team. Anderzijds moet er duidelijkheid zijn. De koorts is een goed voorbeeld. Zelf zou zij willen werken met de richtlijnen die er waren. Het is goed dat er regels zijn, maar er moet nog wat manoeuvreerruimte zijn om er zelf, vanuit de eigen visie, mee om te gaan. De draaiboeken zijn ook steeds beter geworden. Zodra er een probleem was, belde *Elke Van Damme* met Kind en Gezin. Zij kreeg snel een antwoord. De samenwerking met Kind en Gezin was goed.

De communicatie was in het begin inderdaad een chaos, bevestigt *Dany Depreitere*. Daarna was er goede samenwerking met de koepels, waarbij de draaiboeken en de informatie mee werden ondersteund. Dat liep goed, en ook kwam er appreciatie van de sector. Het enige wat moeilijk was, was dat de regels veranderden, waarbij dan met de scholen en de vrijetijdsector moest worden afgestemd. De sector denkt ook dat de lat met 38 graden koorts laag ligt. Wanneer is een kind te ziek om naar de opvang te gaan? Er moeten handvatten zijn om die discussie te kunnen uitsluiten. Sommige ouders houden hun kind heel rap thuis, maar andere niet. Licht zieke kinderen opvangen is geen probleem, maar het wordt wel een probleem wanneer in de winter de mensen rap ongerust gaan zijn bij 38 graden koorts. Als de kinderopvang daar heel strikt mee zal omgaan, wordt het een probleem voor ouders die geen alternatief hebben voor de opvang van de kinderen.

Volgens *Elke Van Damme* speelt de leidinggevende een zeer belangrijke rol bij het psychosociaal welzijn van de medewerkers. Hij moet veel, positief en constructief communiceren. De medewerkers uit een risicogroep zijn het eerst en ook het langst thuisgebleven. Ze konden in gewettigde afwezigheid gaan en werden doorbetaald. De teams brachten respect voor hen op. Nu is iedereen opnieuw aan de slag. De mensen met schrik moeten de kans krijgen om daarover met hun leidinggevende te praten.

Dany Depreitere denkt niet dat er vraag is naar extra beschermingsmateriaal. Het grootste probleem daar was de onduidelijkheid erover. In de scholen waren die middelen blijkbaar wel nodig. Terwijl de belangrijkste vraag was of die kinderen nu echt de grootste virusverspreiders waren. Toen bleek dat dat niet het geval is, rees

de vraag of al die regels, bubbels en dergelijke wel zo hard nodig waren. In de toekomst kan de focus op de kinderen worden bewaard door hun meer vrijheid te geven en niet alles meteen te sluiten zodra de besmettingsgraad stijgt.

Elke Van Damme kent slechts één medewerker die elders in de zorgsector is gaan werken: een verpleegkundige die een staffunctie had in een kinderdagverblijf. Zij pleit ervoor de kinderopvang open te laten en de mensen er te laten doen waar ze goed in zijn. Ze blijven het liefst hun eigen werk doen.

Dany Depreitere vindt het geen goed idee om de kinderen van de ene plaats naar de andere te verschuiven. Als het niet anders kan, moet samen met de lokale partners worden bekeken welke oplossing mogelijk is.

Koen Daniëls vraagt of er nu in de kinderopvang een vorm van rust is, weliswaar met een sterk bewustzijn van hoe het contact met de ouders moet verlopen.

Elke Van Damme bevestigt dat alle werkzaamheden opnieuw zijn opgenomen, met de nodige veiligheidsmaatregelen en de focus op het pedagogische en sociale in de kinderopvang.

Dany Depreitere nuanceert dit beeld. Inmiddels is de compensatie afgelopen. De vraag is wat er gebeurt als er zonder die compensatie toch weer veel ziektegevallen en sluitingen op de sector afkomen. Mocht alles blijven zoals het nu is, dan is het in orde. *Elke Van Damme* sluit zich bij deze nuancering aan.

V. Uiteenzetting door Katrien Verhegge, administrateur-generaal, agentschap Opgroeien

Katrien Verhegge wil voortbouwen op wat er al gebracht is maar toch ook een ruimer verhaal brengen over kinderopvang, jeugdhulp, dringende gezinsondersteuning en het groeipakket. Zij wil het hebben over het procesmatige en informatieve, een aantal cijfers, de 'lessons learned' per deelsector en ten slotte vier besluiten.

1. Kinderopvang van baby's en peuters, en buitenschoolse opvang

De sector van de kinderopvang en de buitenschoolse opvang is opengebleven. Dat is een fundament voor veel van wat erna komt. Dat was in het begin zeker niet evident. Er is een evolutie geweest: 12 maart 2020 bleef alles open; 18 maart 2020 open met beperking doelgroep; 4 mei 2020 eerste verruiming; en 8 mei 2020 tweede verruiming. Katrien Verhegge verzekert de commissieleden dat alle slides en cijfers ter beschikking zullen worden gesteld.

Er zijn inkomensgerelateerde en niet-inkomensgerelateerde cijfers. In april 2020 schommelde de bezetting tussen de 20 en 30 procent, nu is dat opnieuw 90 procent in vergelijking met 2019. Bepaalde groepen blijven nog altijd weg. De bezettingsgraad van de buitenschoolse opvang ligt iets lager. De afstemming met het onderwijs en ook het telewerken spelen hier een rol.

Een overzicht van de werkende en beschikbare kinderopvangmedewerkers toont een vergelijking tussen april en september 2020, toen opnieuw 85 procent van de medewerkers aan het werk waren. In april 2020 was 23 procent beschikbaar om eventueel in andere sectoren te gaan werken. Nu is dat veel minder. De oproep om personeel in andere sectoren in te zetten werd heel minimaal gevolgd. Als het toch gebeurde, was dat in de woonzorgcentra.

Er is een hoger risicoprofiel bij de gezinsopvang. De leeftijdspiramide zorgt ervoor dat er procentueel meer 50-plussers zijn bij de onthaalouders, zeker in vergelijking met de andere kinderbegeleiders. Wat betreft de niet-actieve onthaalouders met een medisch risicoprofiel zou het gaan om 80 op 5200 of 1,5 procent.

Er is wat te doen geweest rond stoppers en starters bij de gezinsopvang. Uit een vergelijking van de kwartalen blijkt dat er in 2020 geen groter aantal stoppers zijn. Maar hun redenen om te stoppen hebben nu toch meer te maken met de hogere leeftijd. Dat is, gezien de leeftijdspiramide, wel logisch, maar het heeft wellicht ook te maken met corona. Er waren in het tweede en derde kwartaal van 2020 iets minder kinderopvangstarters dan in 2019. Men haakt gemakkelijk af op het inkomen en het statuut.

Het aantal besmettingen is zeer beperkt. Tussen half 2020 en 25 september 2020 waren er 224 meldingen op een totaal van 140.000 plaatsen. Dat bevestigt dat kinderen niet de motor zijn van de epidemie. Het gaat om 45 baby's of peuters, en 30 kinderen die al die maanden werden opgevangen. De meeste besmettingen zijn er bij de volwassenen.

Van maart tot eind september 2020 werd een financiële compensatie geregeld voor baby's en peuters volgens effectieve afwezigheden. Bij de buitenschoolse opvang moest er een ander systeem worden gehanteerd. Vanaf oktober 2020 is er een nieuwe regeling. Er komt enkel nog compensatie bij overmacht en bij opgelegde sluitingen. Die nieuwe regeling moet nog worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Katrien Verhegge neemt zich voor dit goed op te volgen. Het is nog koffiedikkijken hoe dit verder zal evolueren. Als de respijtdagen – wanneer de ouders vrij hebben als ze hun kind niet sturen – niet moeten worden ingezet, worden ze opgespaard. Bepaalde mechanismen moeten goed worden opgevolgd. Daar moet naar efficiëntie worden gestreefd.

Het positieve nieuws is dat de kinderopvang in heel moeilijke omstandigheden open is gebleven terwijl iedereen in lockdown ging. Met de onzekerheid van het begin – de financiële onzekerheid en de onzekerheid in verband met het beschermingsmateriaal – werd heel goed omgegaan. De kinderopvangsector was een van de eerste die een compensatieregeling heeft kunnen uitwerken. Er was een zeer constructief overleg met de sector. De buitenschoolse opvang heeft enorme flexibiliteit getoond. Dat werd vaak vergeten. Katrien Verhegge heeft daar zowel bij Jeugd als bij Onderwijs moeten op wijzen. Dan pas werd de buitenschoolse opvang ontdekt en werd er meteen ook heel veel van verwacht. In de paasvakantie van 2020 ontstond er een heel mooie samenwerking. Het microsysteem van noodopvang tijdens de paasvakantie, tussen Opgroeien, lokale besturen, VVSG en Onderwijs, heeft gewerkt. Dit concept kan het best levendig worden gehouden op het lokale niveau, voor de ouders die met hun kinderen niet meer in de school terechtkunnen indien de school opnieuw zou moeten sluiten.

Er was een inzet van artsen van Opgroeien in samenwerking met kinderartsen, professor Marc Van Ranst en professor Pierre Van Damme. Gelukkig waren die twee er, aldus Katrien Verhegge. Die rechtstreekse lijn was er los van structuren zoals de GEES.

Katrien Verhegge besluit met haar verbetervoorstellen. Het lijkt haar een verantwoordelijkheid van iedereen dat er nood is aan meer waardering voor de hele sector, die, hoewel hij de draaischijf van de economie was, de laagste lonen kent. Zij hoopt dat dit een wake-upcall is.

In het begin was er een ongelooflijke strijd voor mondmaskers. Katrien Verhegge heeft altijd gezegd dat de kinderopvang niet mocht worden vergeten.

Zij vindt niet dat er beperkingen moeten worden ingevoerd inzake doelgroepen. Dat heeft heel veel verwarring veroorzaakt in de communicatie. Dit is de kernopdracht van de sector: kinderen zijn de motor niet. Katrien Verhegge begrijpt dat als er begeleiders en volwassenen uitvallen er een kader moet zijn voor prioritisering. Mensen in de zorgsector moeten een plaats hebben in vergelijking met mensen die thuis kunnen werken. Maar er mogen geen beperkingen zijn, er moet een kader zijn, en het ondernemerschap in de sector moet meer kansen krijgen. Hier en daar is dat gebeurd, maar dat leidde dan weer tot verwarring.

De kwetsbare gezinnen komen minder snel opnieuw naar de opvang. Daar moet men zich bewust van zijn. Met de Huizen van het Kind kan op het lokale niveau de samenwerking met de kinderopvang worden versterkt.

Er is absoluut vroegere afstemming met Onderwijs en Jeugd nodig. Katrien Verhegge is voorstander van differentiatie waar het kan. Maar het moet goed worden uitgelegd. De baby's en peuters waren een andere doelgroep dan de scholen. Noodopvang is niet de kernopdracht van scholen. De ouders begrijpen dat wel. Veel ouders waren blij dat hun jongste kindje naar de kinderopvang kon.

2. Preventieve gezinsondersteuning

Bij de preventieve gezinsondersteuning was er een snelle heropstart van de dienstverlening. Vanaf 1 april 2020 was er opnieuw een fysieke dienstverlening met consulten, ook voor de pasgeborenen. De huisbezoeken konden niet plaatsvinden. Vanaf mei 2020 werd dat verruimd en vanaf 1 juli 2020 was er opnieuw een volledig programma.

De artsen en kinderartsen hebben ervoor gepleit om zeker de basisvaccinaties te laten doorgaan tijdens de sluiting van twee weken. Nu zit dat weer op 93 procent. Alles kon dus worden ingehaald. De pasgeborenen kregen dus wel een uitgebreid visiecontact. De lokale diensten bevestigen dat er dagelijks contact bleef met de kwetsbare gezinnen om de lijnen vast te houden.

De Huizen van het Kind en de partners die ambulante werken en groepsmomenten verzorgen, hebben het heel moeilijk gehad. Zij konden weinig doen, maar hebben heel veel creativiteit aan de dag gelegd. De kwetsbare gezinnen hebben het zeker het moeilijkst gehad. Katrien Verhegge hoopt dat er geen lockdown meer komt, maar zij is toch van oordeel dat er beter moet worden gezorgd voor de kwetsbare gezinnen.

Er is goede afstemming geweest met de kinderartsen en huisartsen. Bij geboortes tijdens de lockdown was het soms moeilijk om gegevens te krijgen van ziekenhuizen. Dat lukte dan meestal wel.

Consultaties zijn in het gedrang gekomen door een groot tekort aan vrijwilligers. Dat zijn vaak 65-plussers. Katrien Verhegge vraagt de organiserende besturen om het vrijwilligersaanbod te verbreden. Zij zijn zich bewust van het probleem. Bij de sluiting waren er hier en daar problemen met gemeentebesturen die de lokalen, waar het consultatiebureau gevestigd was, dichthiielden. Katrien Verhegge heeft een paar burgemeesters gebeld om de lokalen toch te openen. Soms werden andere lokalen opengesteld. Hier bleek toch de afhankelijkheid van heel wat partners.

3. Jeugdhulp

Er was een evolutie in de private jeugdhulp. In maart 2020 was er heel weinig beschermingsmateriaal. Er was een opschorting van de face-to-facecontacten. De residentiële jeugdhulp kende ook beperkingen, maar Katrien Verhegge wil benadrukken dat altijd de mogelijkheid tot heropname opengelaten bleef. Nergens zijn

kinderen in hun context moeten blijven als het niet haalbaar was. Ze zijn altijd kunnen terugkeren naar de voorziening. Daar zijn nooit problemen geweest. In de residentiële jeugdhulp is er ook nooit een opnamestop geweest.

Vanaf mei 2020 kwam er in de jeugdhulpvoorzieningen een graduele versoepeling door de dalende cijfers en een betere beschikbaarheid van het materiaal. Vanaf 4 mei 2020 was er opnieuw bezoek mogelijk. Daarna kwam er een gefaseerde opstart van mobiele en ambulante hulp.

Vanaf 15 juni 2020 was er in de jeugdhulp een 'nieuw normaal' en een volledige heropstart van het mobiele, ambulante en residentiële aanbod. Vanaf juli 2020 werd een evenwicht gezocht tussen richtlijnen, regels en ondernemerschap. Voor de jeugdhulp kregen de voorzieningen vanaf dan een kader aangereikt waarmee zij zelf voor een deel het ondernemerschap konden opnemen.

De eigen dienstverlening vanuit Opgroeien, de ondersteuningscentra voor jeugdzorg en de sociale diensten volgen dezelfde evolutie. De consultants zijn altijd bereikbaar gebleven en hebben altijd een permanentie verzekerd. In echte crisissituaties was er zeker ook altijd de mogelijkheid tot fysiek contact. Er is altijd naar gestreefd om in die crisissituaties de kinderen en jongeren niet aan hun lot over te laten. Vanaf 11 mei 2020 was er de eerste versoepeling binnen het specifieke veiligheidskader. De dienst Permanentie kon opnieuw fysiek. Vanaf 8 juni 2020 was er het 'nieuwe normaal', met vanaf juli 2020 een voorspelbaar en transparant kader voor de jeugdhulp.

Er zijn maar drie effectieve 'outbreaks' geweest, in juli en augustus 2020. Nu is er nog een lopend. Ook hier wordt de nadruk gelegd op goede communicatie tussen Opgroeien en de voorzieningen, een professionele aanpak door de organisaties. De drie situaties zijn opnieuw normaal.

Voor de jeugdhulp konden een aantal zaken versneld worden gedaan in het kader van de relance. De oproep 'één gezin, één plan' werd versneld, zodat dat kan worden uitgebreid. Er was een oproep voor de versterking van contextbegeleiding Signs of Safety, om het aanbod voor gezinnen met kinderen en jongeren in verontrustende situaties te versterken. Er was ook een versterking van de crisisbegeleiding. Tijdens de coronacrisis werd, wegens de druk op de gemeenschapsinstellingen, met de spanning voor ogen tussen coronaveiligheid enerzijds en de opnameplicht en de uitvoering van beschikkingen van de jeugdrechter anderzijds, het kortverblijf ingevoerd. Zo was er een aanbod voor jongeren die een delict hebben gepleegd.

Dat er een piek is geweest van crisisopnames tijdens de coronacrisis, wordt door de cijfers niet weerspiegeld. Er was wel meer crisisbegeleiding door de consultants, maar er waren niet meer opnames. Bij de Ondersteuningscentra Jeugdhulp was er ook geen stijging te merken, maar bijna alles lag stil in de lockdown en misschien heeft dat een vertragend effect. Momenteel hebben de consultants het wel druk. Er is een wat vertraagde evolutie, wat niet onlogisch is, maar dat is natuurlijk geen goede zaak.

De besmettingscijfers in de jeugdhulp waren analoog aan de kinderopvang en waren dus heel laag. Het ging om minder dan vijf bij de minderjarigen, en bij de begeleiders waren er wat meer.

Positief is dat er in de jeugdhulp een grote solidariteit was tussen de organisaties. Vanuit het ambulante aanbod, dat veel minder kon doorgaan, is er versterking geboden aan de residentiële jeugdhulpvoorzieningen. De crisisopnames bleven doorlopen, de sector was heel flexibel en creatief, en er was ook goede afstemming met het VAPH en met de koepelorganisaties. Er waren veel nieuwe sociale media

ter ondersteuning en aanvulling van de face-to-facecontacten, en er was een versterkte aandacht voor de relatie tussen minderjarige en begeleider. Doordat er veel minder mogelijkheid was tot andere sociale contacten, werd die relatie versterkt.

Op een bepaald moment hebben jongeren de keuze moeten maken voor een stabiele verblijfplaats, en niet heen en weer reizen tussen voorziening en gezin. 25 procent van de jongeren is tijdens de lockdown terug naar huis gegaan, waarvan de meerderheid met betrokkenheid van de consulent. In een rondzendbrief aan de sector werd gemeld dat men dat heel goed zou opvolgen en daar ook uit zou leren.

Op dossierniveau wordt er nagegaan of het kind in de context kan verblijven, dan wel of dat het terugkeert naar de voorziening. Wat heeft gemaakt dat het kind in de context kon verblijven en wat heeft gemaakt dat het niet kon? De meesten zijn nu terug in residentiële ondersteuning in de voorziening, maar de gezinscontext is wel versterkt geworden. Nu is Katrien Verhegge volop bezig om voor de jongeren met de veiligheidsplannen van Signs of Safety aan de slag te gaan. In het najaar van 2020 zal worden nagegaan wat heeft gemaakt dat het tijdens corona wel haalbaar was om in de thuiscontext te blijven. Daarvoor zijn er regionale informatie- en uitwisselingsmomenten gepland, om dat te onderzoeken en eruit te leren.

Een verbetervoorstel is alvast een heel snelle opvolging van richtlijnen. Met het stabiele kader van het getrapt systeem is een grote stap vooruitgezet, wat het mogelijk maakt dat een voorziening op lokaal niveau meer aandacht krijgt. Bezoeken en fysieke contacten in crisissituaties moeten, met het nodige beschermingsmateriaal, veel meer mogelijk blijven.

Ook de samenwerking met onderwijs, scholen en internaten is belangrijk, en er is nood aan structurele afstemming, zoals bijvoorbeeld maatregelen voor busvervoer. Op de bussen is er nu maar plaats voor de helft van de kinderen. Dan geraken kinderen uit de jeugdhulp niet meer op school. Als die maatregelen worden genomen in het onderwijs, moet er ook worden nagedacht over de impact daarvan op de jongeren in de jeugdhulp. Ook de afspraken met de internaten zijn belangrijk. Als die dichtgaan, heeft dat voor jongeren geplatst door de jeugdrechtbank consequenties. Daarvoor is goede afstemming nodig.

Quarantaines zijn in de richtlijnen van Opgroeien verplicht gesteld bij besmettingen en hoogrisicocontacten, en dus niet bij elke opname. Met de artsen wordt bekeken of er een kader kan worden aangereikt voor een relatieve quarantaine, zodat jongeren niet 24 op 24 uur op hun kamer moeten zitten. Gelukkig gaan voorzieningen daar creatief mee om en wordt er met het nodige beschermingsmateriaal af en toe contact in de leefgroep mogelijk gemaakt.

4. Groeipakket

In het Groeipakket is er een COVID-19-toeslag toegekend. Een besluit van de Vlaamse Regering bepaalt dat studenten die door COVID-19 niet meer konden voldoen aan de voorwaarden, hun recht op gezinsbijslag niet zouden verliezen. Ook de lokale besturen worden ondersteund om in het kader van corona extra subsidies aan ouders te geven. Opgroeien heeft met respect voor de privacy data doorgegeven over welke gezinnen daarvoor in aanmerking kunnen komen.

5. Samenvattend

Katrien Verhegge besluit dat er veel meer aandacht moet zijn voor de stem van kinderen en jongeren. Van bij het begin was geweten dat zij niet de motor waren van corona. Ze waren minder ziek en minder besmettelijk. Hadden experts en anderen dit nog veel meer duidelijk gemaakt, dan zou dat de sector ook hebben geholpen.

Er is nood aan meer differentiatie binnen Welzijn en de collectieve voorzieningen. De toon werd gezet vanuit de woonzorgcentra en de volwassenen van het VAPH, revalidatie, kinderen en jongeren moesten volgen. Tijdens het crisisonderleg moest Opgroeien van zijn hart een steen maken, want bezoek van kinderen onder de twaalf jaar was niet bespreekbaar. De erkenning van een leefgroep als gezinsbubbel om samen te wandelen heeft een maand geduurd. Opgroeien heeft het perspectief van kinderen en jongeren zo goed mogelijk op de kaart proberen te zetten, maar dat was niet altijd evident.

Er was ook een spagaat tussen de taskforce voor collectieve voorzieningen en het gemis aan een taskforce voor onderwijs en jeugd. Onderwijs had een link met de GEES, Katrien Verhegge heeft dat ook geprobeerd, maar dat is niet gelukt. Er was echt wel nood aan een taskforce om met de beleidsdomeinen Onderwijs, Jeugd en Welzijn rond de tafel te zitten. Er is informatie-uitwisseling geweest. Men kon de draaiboeken van Onderwijs inkijken, maar er was geen voorafgaandelijke afstemming.

Voor de noodopvang was er wel heel goede samenwerking met Onderwijs, Jeugd en Welzijn. Katrien Verhegge wil dat graag verbreden naar een meer structurele aanpak om de perspectieven samen te brengen. Er was ook goede samenwerking met de hele sector, die zich heel flexibel en creatief heeft opgesteld.

VI. Vragen van de leden

1. Vragen van Lorin Parys

Lorin Parys heeft veel signalen gekregen dat er tijdens de coronacrisis veel meer stressgerelateerde incidenten en pieken van huiselijk geweld waren, zowel fysiek als psychisch. Hoe rijmt Katrien Verhegge die vaststellingen zoals meer incidenten en meer telefoons naar Awel, met de lagere cijfers van crisissen in de jeugdhulp?

Er zijn geen richtlijnen die zeggen dat jongeren die worden opgenomen in quarantaine moeten gaan. Lorin Parys heeft wel vreselijke verhalen gehoord van jongeren die werden opgenomen en twee tot drie weken in quarantaine moesten gaan op hun kamer. Dat kan echt niet. Hij is ervan overtuigd dat een voorziening dat niet met plezier oplegt, maar omdat het noodzakelijk is voor de gezondheid van iedereen. Als dat niet in de richtlijnen staat, en het wordt wel gedaan, hoe wordt daar dan tegen opgetreden? Er zouden betere manieren moeten zijn, maar als het toch gebeurt, hoe gaat men het gesprek aan met de voorziening zodat die goede bedoeling niet met een slecht resultaat eindigt?

Katrien Verhegge pleit voor een aparte taskforce kinderen en jongeren, en daar heeft Lorin Parys heel veel sympathie voor, maar zijn haren rijzen te berge wanneer iemand een nieuwe taskforce suggereert, omdat er al heel veel zijn. Daar wordt veel tijd aan gepend, maar de interactie tussen die verschillende taskforces is meestal niet optimaal. Zou het dan niet beter zijn om een manier te vinden waarop het kinder- en jongerenperspectief in bestaande taskforces kan worden binnengebracht?

2. Vragen van Koen Daniëls

Het is *Koen Daniëls* opgevallen dat het aanwezigheidscijfer in de kinderopvang voor 21 september 2020 op woensdagnamiddag 59 procent bedroeg, en de opvang na de school 74 procent. Wil dat zeggen dat dat in normale omstandigheden 100 procent bedraagt? Wat is het verschil tussen de aanwezigheid voor en na corona?

Volgens de cijfers is een kleine 8 procent van de medewerkers in de kinderopvang niet beschikbaar wegens ziekte. Over hoeveel procent gaat het omwille van corona? Heeft Katrien Verhegge zicht op het aantal opvanginitiatieven dat werd gesloten?

Het agentschap Opgroeien is een fusie van Kind en Gezin en Jongerenwelzijn. Heeft die fusie in deze crisis voordelen gehad of werd er nog in aparte bubbels gewerkt?

Katrien Verhegge had rechtstreeks contact met virologen, maar er waren ook nog vele andere instanties volgens Koen Daniëls. Wellicht houden sommige mensen van de ene naar de andere vergadering en wisten ze soms niet meer wat ze waar precies hadden besproken. Gaf dat niet nog meer verwarring? Er is de Veiligheidsraad, persconferenties over de Veiligheidsraad, krantenberichten over de Veiligheidsraad, individuele ministers en agentschappen die communiceren over de Veiligheidsraad, FAQ's en protocollen en richtlijnen over de Veiligheidsraad, en dan nog eens aparte info naar aanleiding van aparte contacten met virologen. Was dat geen bron van verwarring? Celeval en dergelijke geven advies, en vaak nog eens apart appreciatie. Zat daar dan geen verschil op?

Het advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin formuleert een aantal aanbevelingen. "De raad is van mening dat er voor gezinnen met jonge kinderen hoe dan ook steeds opvang beschikbaar moet zijn, ook als de ouders niet werken of in een niet-essentiële sector werken." Katrien Verhegge zei zelf dat ze die opvang niet meer dicht wil of de discussie over wat een essentieel beroep is, niet meer wil aangaan. Een aanbeveling op korte termijn daarbij is: "Houd de opvang steeds beschikbaar voor gezinnen met jonge kinderen, ook als de ouders in een niet-essentiële sector werken of niet werken." Wil dat zeggen dat de opvang niet meer dichtgaat, tenzij er geen personeel ter beschikking is?

Koen Daniëls wil ook weten of de eerstelijnszones en de regionale en bovenlokale samenwerkingsverbanden hebben gewerkt? Zitten er patronen in de locaties en de bezetting over heel Vlaanderen? Als er heel veel besmettingen waren in bepaalde steden, was er dan ook uitval bij het personeel en kwamen er minder kinderen?

Kan Katrien Verhegge voorbeelden geven van goede lokale regie tussen de scholen die dichtgingen en de opvang die werd georganiseerd? Koen Daniëls kent een plaats waar er geen regie was en zelfs tegenwerking. Wordt het logisch boerenverstand soms niet tegengewerkt door 34 overlegorganen? Of moet het overlegorgaan net zorgen voor voldoende logisch boerenverstand?

3. Vragen van Immanuel De Reuse

Immanuel De Reuse merkt op dat de presentatie van Katrien Verhegge een heel positief verhaal was, maar achter de verhalen van de vorige sprekers zaten toch altijd situaties die door de betrokkenen niet als positief werden ervaren. Het positieve verhaal hier is een gevolg van heel wat ervaringen en emoties die mensen hebben gehad, en die daar niet zo gelukkig mee waren.

Het agentschap Opgroeien heeft vooral de taak om de sector bekend te maken. Volgens alle sprekers uit de sector staan ze alleen en houden de sectoren waarmee ze samenwerken, bitter weinig rekening met hen. Er is een belangrijke taak weggelegd voor de aanleunende sectoren, de overheden en instanties die draaiboeken maken en richtlijnen verspreiden zoals de GEES en de taskforce. Hoe ziet Katrien Verhegge die taak te volbrengen, los van corona? Er zou altijd interactie moeten zijn tussen die verschillende sectoren.

Katrien Verhegge gaf cijfers over stoppers en starters bij de onthaalouders, en daaruit blijkt een tekort van het aantal onthaalouders. Hoe wil ze dat aanpakken?

Er zijn veel nieuwe initiatieven. De zorgbedrijven in Vlaanderen vinden steeds meer ingang en vaak organiseren ze ook kinderopvang. Wil ze de onthaalouders inschakelen via de zorgbedrijven of via een statuut, en zijn er financiën voor?

Immanuel De Reuse mist een onderdeel over het prenatale traject. In het postnatale traject zijn er de vaccinaties, de bezoeken aan Kind en Gezin en de arts. Er is de commissie gemeld de partner bijna niet meer kon deelnemen aan het prenatale traject (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 500/2). Het prenatale traject is niet altijd zonneshijn, er kunnen veel complicaties voorvallen. Hoe is Katrien Verhegge daarmee omgegaan? Welke zijn daar de verbeterpunten?

De commissie hoorde getuigenissen uit de Jeugdhulp van mensen die zich vergeten voelden (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 500/2). Er is heel wat creativiteit in de sector waarnaar Katrien Verhegge verwijst, zoals de stoepgesprekken. 25 procent van de kinderen zijn terug naar het gezin gegaan, en dat gaf de ouders ook kansen om in het gezin normaliserend te werken. Hoe wordt dat opgevolgd?

4. Vragen van Joke Schauvliege

Joke Schauvliege vindt het goed dat er een cijfermatige onderbouwing is waarmee ze aan de slag kan. Ze wil het hebben over de noodkreet van Katrien Verhegge dat er nog te veel in hokjes wordt gedacht en dat er onvoldoende structurele afstemming is. Verschillende beleidsdomeinen zoals Onderwijs, Jeugd, kinderopvang, personen met een handicap en vrije tijd maken hun eigen regels en het afstemmen moet dan nadien gebeuren. Dat leidt tot tijdverlies, verwarring en slechte communicatie.

Er moet meer transversaal worden samengewerkt. Het is minder belangrijk of dat een taskforce wordt genoemd of niet. Katrien Verhegge pleit voor een betere afstemming, maar hoe wordt dat het beste georganiseerd? Dat moet niet alleen gebeuren in tijden van crisis, daar moet structureel aan worden gewerkt. In deze coronacrisis komt dat bovendien, maar misschien is het al langer aan het smuilen dat er te veel in hokjes wordt gewerkt.

Is er structureel overleg geweest met het werkveld, zowel de voorzieningen als de gebruikers? Heeft de minister of het kabinet initiatieven genomen? Wanneer is het opgestart en wie waren de overlegpartners? Met welke regelmaat heeft dat overleg plaatsgevonden?

De directrice van vzw De Bakermat vertelde tijdens een getuigenis dat ze de enige waren die nog in kwetsbare gezinnen kwamen tijdens de lockdown (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 500/2). Hoe zat dat in de jeugdhulp? Zijn ze niet meer in die kwetsbare gezinnen geweest? Hoe kan dat contact toch nog worden versterkt?

Tijdens de crisis zijn er meer jongeren uit de jeugdhulp naar huis gestuurd. Soms gebeurde dat tegen het advies van de consulenten. Is er een evaluatie gemaakt van de genomen beslissingen? Waren die achteraf gezien in het voordeel van de jongeren of niet? Zijn daar conclusies uit te trekken? Hoe kan dat beter worden aangepakt?

5. Vragen van Freya Saeys

Freya Saeys heeft in de commissie gehoord dat er bij pas bevallen vrouwen veel meer angsten en depressieve klachten waren, en dat die onvoldoende werden opgevolgd (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 500/2). Volgens Katrien Verhegge heeft Kind en Gezin dat blijvend bevraagd, maar klopt dat ook? Is er inderdaad minder aan huis gegaan? Is er telefonisch contact geweest?

Heel wat kwetsbare gezinnen zijn de coronatoeslag van het Groeipakket misgelopen. Dat is wat bizar, want er zijn toch Huizen van het Kind en ook de lokale besturen konden daar via hun sociaal assistenten een belangrijke rol in spelen. Hoe komt dat? Net zij zijn goed geplaatst om kwetsbare gezinnen te detecteren.

Tijdens hoorzittingen over de Jeugdzorg werd duidelijk dat de richtlijnen van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en het Agentschap Opgroeien niet altijd strookten met elkaar en soms zelfs tegenstrijdig waren (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 500/2). Is het niet mogelijk om tot één richtlijn te komen?

Freya Saeys heeft schrijnende verhalen gehoord over quarantainemaatregelen van kinderen die gedurende een lange periode 24 op 24 uur op hun kamer moesten blijven. Dat mag echt niet meer gebeuren, net zoals het bezoek van kinderen onder de 12 jaar. Is het busvervoer op dit moment nog een probleem? Worden er nu al meer bussen ingezet?

6. Vragen van Jeremie Vaneckhout

Jeremie Vaneckhout begrijpt het pleidooi om geen eenheidsworst te willen voor al die domeinen, en om een verschillende aanpak mogelijk te maken. Volgens Katrien Verhegge moet er sneller, beter en proactiever overleg zijn met andere domeinen, maar hoe is het dan te verklaren dat er niet snel is geschakeld en dat er niet beter geïntegreerd is gewerkt tijdens de crisis? Dat is niet gelukt en eigenlijk zou het wel moeten kunnen. Voor de spreker voldoet dit antwoord niet.

Idem voor de kindfocus. De Vlaamse Regering heeft een jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan goedgekeurd. Politici hebben al decennia de mond vol over kindfocus en kinderrechten die centraal moeten staan. Het pleidooi voor een taskforce is geen slecht idee, maar hoe kan het dat Vlaanderen daar nog niet verder in staat om dat structureel op te nemen?

Inzake het statuut en de verloning staat in het voorjaar van 2021 een interessant debat te wachten over een sociaal akkoord en onderhandelingen. Katrien Verhegge gaf zelf aan daarmee aan de slag te willen, maar mensen haken af en starters doen het daarom niet. Los van het feit dat mensen daar recht op hebben, leidt dit tot problemen in de sector. Wat is er nodig om daar een antwoord op te bieden? Welke concrete ambities moeten politici hebben om daar een ernstig antwoord op te kunnen geven?

Er zijn signalen dat er wel wat stoppers zijn en dat de instroom beperkt is. Leidt dat ook tot problemen inzake opvangcapaciteit? Wat is de impact daarvan? Op dit moment is er onderbezetting, maar zijn er ook problemen bij een volledige bezetting? Hoe kan dat eventueel worden opgevangen en zijn daar plannen voor?

Het wegvallen van de compensatiesubsidie zal Katrien Verhegge nauw opvolgen, maar vanaf 1 juli 2020 kregen opvanginitiatieven ook de keuze om terug te keren naar de regeling van voor de coronacrisis. Jeremie Vaneckhout vraagt in welke mate dat is gebeurd.

Volgens Katrien Verhegge legde Kind en Gezin een extra focus op de opvolging van pasgeborenen uit kwetsbare gezinnen, maar heeft ze ook zicht op de situatie? Er zijn mensen die uit besmettingsangst hun huis niet verlaten, maar is daar een beeld van? Bij mensen die niet in beeld zijn, kunnen er thuis problematische situaties ontstaan, die samenhangen met geestelijk, maar ook met fysiek welzijn.

De lokale invalshoek van kinderopvang is heel belangrijk. Is er zicht op goede voorbeelden en is het een optie om dat als een dwingend kader op te leggen bij andere lokale besturen? Dat is niet de basislijn van de Vlaamse overheid omdat

lokale autonomie een gouden regel is, maar als het gaat over het welzijn van kinderen en jongeren, is het toch belangrijk zijn verantwoordelijkheid te nemen.

De cijfers over jeugdhulp zeggen iets anders dan het aanvoelen, maar betekent dat ook dat er problemen zijn met doorstroming van problematische situaties, dat die niet op de juiste plaats terecht komen?

Er zijn inspanningen aangekondigd voor het busvervoer, maar op het terrein is er momenteel nog te weinig beterschap, vindt Jeremie Vaneeckhout, maar wat vindt Katrien Verhegge daarvan?

7. Vragen van Hannes Anaf

Hannes Anaf is van oordeel dat een crisis ook kan worden gebruikt om zaken te verbeteren. Volgens Katrien Verhegge zijn er maar heel weinig personeelsleden tijdelijk overgestapt naar de woonzorgcentra. Gebeurt dat vooral bij kinderdagverblijven die gekoppeld zijn aan een woonzorgcentrum of is daar geen zicht op?

Tijdens de crisis kwamen de gegevens van geboorten vanuit de ziekenhuizen blijkbaar niet goed door. Gebeurt dat altijd op die manier? Dan worden er toch veel kinderen gemist. Kind en Gezin moet toch alle kinderen bereiken. Is er misschien ook een koppeling met de inschrijvingsgegevens van de gemeenten?

Er wordt geprobeerd om kwetsbare gezinnen op de radar te krijgen en te bereiken. Daar worstelen lokale besturen erg mee. Ze krijgen elk jaar een kansarmoede-index met cijfers over kinderarmoede. Lokale besturen willen weten wie achter die cijfers zit. Minister Wouter Beke staat daar wel voor open, maar de privacy moet wel gegarandeerd zijn om dat te kunnen doen. Het zou een gigantische hulp zijn voor de lokale besturen om die mensen op hun radar te krijgen. Kan Katrien Verhegge daar iets meer over vertellen?

Het is een gemiste kans dat er zo weinig gezinnen die in aanmerking komen voor de COVID-19-toeslag, al een aanvraag hebben gedaan. Is er een zicht op de laatste cijfers? Hannes Anaf heeft via zijn partijkanalen geprobeerd om zoveel mogelijk mensen daarvan op de hoogte te brengen. Vanaf het begin was hij vragende partij om dat via een automatische toekenning te laten verlopen, voor iedereen die een sociale toeslag krijgt. Ook mensen in armoede of kwetsbare situaties die geen inkomensverlies lijden, zijn getroffen door de coronacrisis, en ze hebben het moeilijker omdat de prijzen zijn gestegen. Nu is de keuze gemaakt om dat enkel te doen voor mensen die inkomensverlies hebben geleden, maar zelfs dan is een automatische toekenning niet mogelijk. De Vlaamse overheid heeft cijfers van mensen die in technische werkloosheid zijn geraakt. De tegemoetkoming voor de energiefactuur en de waterfactuur was ook op basis van technische werkloosheid. Was het niet mogelijk om die twee databanken te koppelen?

VII. Antwoord van Katrien Verhegge

Katrien Verhegge beseft dat de cijfers van de crisisopnames beperkt zijn, en dat daaruit geen verkeerde conclusies mogen worden getrokken. Het gaat niet over een stijging van meldingen bij vertrouwenscentra of bij de rechtstreeks toegankelijke hulp. De cijfers van Awel, de chat en 1712 tonen ongerustheid, maar de getoonde cijfers gaan enkel over crisisopnames via de crisisnetwerken. Dat is een belangrijke nuance. Deze presentatie kan inderdaad een verkeerd beeld geven. Het is belangrijk dat het agentschap alle cijfers in het najaar van 2020 bekijkt, want daarvoor is het nu nog te vroeg. Vooral de vertraging moet worden opgevolgd.

Het agentschap Opgroeien heeft in zijn richtlijnen bij gewone nieuwe opnames geen quarantaine ingeschreven. Dat geldt alleen bij besmettingen of hoogrisico-contacten. Het agentschap werkt aan een kader om de sector te ondersteunen en daar binnen de medische validatie relatief mee om te gaan. De koepels werden daarover ondervraagd, meer kan het agentschap niet doen.

Katrien Verhegge houdt naar eigen zeggen niet van te veel structuren, maar de huidige taskforce van volwassenen, woonzorgcentra, en kwetsbare volwassenen met een handicap is toch iets heel anders dan een kind- en jongerenperspectief. Dat mogen echt wel twee groepen zijn. Ze probeert de sector van de kinderopvang al jaren in de markt te zetten en zal daar zeker voor blijven ijveren. Ondertussen sensibiliseert ze en wijst ze het politieke niveau op het belang van de sector. Vandaag hoort ze in de commissie een pleidooi om dat te blijven doen, en ze zal dan ook blijven zoeken hoe ze zo'n taskforce kan vormgeven zonder dat het een nieuw bureaucratisch orgaan wordt. Het is goed om een forum te hebben dat heel flexibel en snel kan werken om de zaken af te stemmen.

Cijfers over de bezetting van de buitenschoolse opvang heeft Katrien Verhegge niet bij zich. Dat moet geen 100 procent zijn, want het is een fluctuerend en flexibel gegeven. Het zou wel rond de 70 à 80 procent moeten zitten. Ziektes werden niet uitgefilterd met het oog op corona. Daarvoor was die bevraging niet fijnmazig genoeg.

Katrien Verhegge heeft heel actief ingezet op het openhouden van kinderopvang. De klantenbeheerders hebben op een bepaald moment de opdracht gekregen om, als ze signalen kregen over het sluiten van een kinderopvang, die op te bellen en naar het waarom te vragen. In principe moesten ze openblijven om beschikbaar te zijn, zeker voor kinderen van ouders uit de zorgsector. Er zijn er heel weinig gesloten. Misschien wel in de eerste dagen, maar dat is snel opgenomen in dialoog met de sector.

De fusie heeft absoluut voordelen gehad. De grootste winst was dat Jeugdhulp geen artsen had, terwijl Kind en Gezin die wel had. Zij hebben de hele sector van de Jeugdhulp leren kennen en hebben ook de gemeenschapsinstellingen mee ondersteund. Ook de afstemming tussen consulenten en de lokale teams was een voordeel. In de crisis wisten mensen veel sneller bij wie ze moesten zijn, en ook dat was een stap vooruit in de fusie.

Het punt van de bereikbaarheid van de virologen wil Katrien Verhegge nuanceren. Het ging over specifieke zaken voor Opgroeien, bijvoorbeeld hoe de opstart van vaccinaties snel moest gebeuren. In het onderwijs was er even een bubbel van tien, en daar doemden de problemen op van de bubbels in de buitenschoolse opvang. Met professor Pierre Van Damme checkten ze of ze naar bubbels van twintig mochten gaan, want daarvoor geraakten ze niet tot bij de GEES. Het is efficiënt geweest om zaken voor te bereiden om zo met de eigen artsen te kunnen overleggen. Dat zorgde zeker niet voor tegenstrijdige richtlijnen. Het was ondersteunend om sneller met bepaalde zaken in orde te kunnen zijn.

Of de eerstelijnszones hebben gewerkt in de crisis is niet eenduidig te zeggen. In het kader van de lokale crisiscellen zijn ze nu versterkt aan het werk, ook inzake bereik van kwetsbare gezinnen. Er kan worden bekeken hoe dit versterkt kan worden. Voor Opgroeien stond dat niet in de picture.

Van regionale verschillen in besmettingen is er geen beeld. Of bepaalde steden of gemeenten zwaarder zijn getroffen, daarvan heeft het agentschap geen weet.

Waar er sterke samenwerkingsverbanden zijn van Huizen van het Kind en lokale loketten, heeft lokale regie wel gewerkt. Dat is ook de weg die het agentschap wil

inslaan voor de opvang na de schooluren met het decreet van 3 mei 2019 houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten. Het agentschap zal zo een versterkte basis hebben om de lokale samenwerking tussen Welzijn, Onderwijs en Jeugd te verankeren.

Gezinsopvang en onthaalouders blijven moeilijke thema's. De context waarin de gezinsopvang ooit is ontstaan, was niet de context van vandaag. Vroeger werkten vrouwen veel vaker thuis en zorgden daar voor de kinderen. Mensen die dit nu nog willen doen, willen toch een steviger statuut hebben. In het federale regeerakkoord staat dat men het sui-generisstatuut zal evalueren. Het gaat erom dat dat statuut moet worden versterkt en dat is een budgettaire kwestie.

Er moet ook werk worden gemaakt van de heropwaardering van de kinderopvang en kinderbegeleiders. Dat wordt nu opgestart in het geheel van de zorgberoepen. Zorgberoepen zijn namelijk veel meer dan verpleegkundigen en zorgpersoneel, ook kinderopvang zit daarin. Een eenvoudig antwoord voor de gezinsopvang is er niet. Het is een kwestie van budget en van maatschappelijke context, waarin de gezinsopvang een plaats kan hebben.

Kind en Gezin zet zich vooral in voor het peri- en het postnatale traject. Voor het prenatale traject trekt Kind en Gezin vooral de kaart van gynaecologen en voedvrouwen. Bij zeer kwetsbare gezinnen zijn de gezinsondersteuners wel actief.

De 25 procent van de kinderen en jongeren die naar huis zijn gegaan, werden absoluut niet losgelaten: ze blijven allemaal in beeld. Alle situaties werden bekeken en om te zorgen dat ze ook nog goed omringd zijn, wordt er gewerkt met veiligheidsplannen. In het najaar van 2020 zal dat verder worden geanalyseerd om zo de positieve elementen eruit te halen.

Structureel overleg is er in de eerste twee weken niet geweest. Jeugdhulp zat in de taskforce en de projectgroepen, en daar kwam een structureel overleg vanaf april 2020 op gang. Voor de kinderopvang was er een tweewekelijks digitaal overleg, vooral in functie van richtlijnen en draaiboeken. Opgroeien heeft daarin het initiatief genomen. Ook het raadgevend comité heeft digitaal twee keer vergaderd.

Het contact met pas bevallen vrouwen is vooral telefonisch verlopen. Volgens de medewerkers was dat voor heel wat mama's niet evident. Ze voelden zich geïsoleerd en onzeker. De medewerkers hebben prioritair ingezet op een telefonische of digitale ondersteuning van die gezinnen, en vanaf het moment dat het kon, ook weer fysiek. Zeggen dat dit heeft geleid tot meer postnatale depressies, daarvoor is het nog te vroeg. Dat moet worden opgevolgd.

De COVID-19-toeslag kan niet automatisch. Het agentschap heeft de data niet om dat te kunnen toekennen. Data van het Groeipakket aan de lokale besturen bezorgen, is vanwege de privacy niet evident. Er worden wel protocollen gemaakt voor een maximale doorstroming.

Het agentschap is ook bezig met de data-uitwisseling over kansarmoede. De bezorgdheid is vooral om een heel goed afsprakenkader te hebben, want dat is persoonsgebonden. In het belang van die gezinnen is Katrien Verhegge voorstander van het delen van data en daarvoor zal ze al het mogelijke doen, maar daar moet voorzichtig mee worden omgesprongen. Het is heel privacygevoelig en ook de instemming van de gezinnen is nodig om dat correct te laten verlopen. Met bepaalde grote steden als Antwerpen, Mechelen en Kortrijk, die al met gezinscoaches hebben gewerkt, wordt nagegaan wat dat afsprakenkader juist kan zijn. De intersectorale medewerkers kunnen daarmee dan de boer opgaan.

De richtlijnen van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en het agentschap Opgroeien zijn vaak op elkaar afgestemd.

Problemen met de opvangcapaciteit zijn er niet echt geweest, integendeel. Er was voldoende plaats.

Het personeel van het agentschap en de sectoren hebben continu geprobeerd om de kwetsbare gezinnen digitaal in beeld te houden.

Katrien Verhegge zal nagaan of er nog problemen zijn met het busvervoer.

Inzake uitwisseling van personeel, hebben de zorgbedrijven en grotere organisaties die zowel woonzorgcentra als kinderopvang hebben, het gemakkelijker gehad. Hier en daar is dat ook gebeurd.

De snelste manier voor het doorgeven van gegevens is dat een medewerker van het agentschap toegang heeft tot de materniteiten om die gegevens op te halen, maar die mocht op een bepaald moment niet meer binnen. Dat gebeurde dan via mantelzorgers die wel binnen mochten.

Björn RZOSKA,
voorzitter

Lorin PARYS
Katrien SCHRYVERS
Immanuel DE REUSE
Ann DE MARTELAER,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

Ceival	evaluatiecel
CIK	centrum voor inclusieve kinderopvang
CKG	centrum voor kinderopvang en gezinsondersteuning
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
COVID-19	'CO' staat voor de virusgroep corona waartoe de ziekte behoort; 'VI' verwijst naar virus; 'D' staat voor 'disease'; en 19 duidt op het jaartal waarin het nieuwe virus uitbrak: 2019
FAQ	frequently asked questions
GEES	Groep van Experts belast met de Exitstrategie
IKT	inkomenstarief
LOK	lokaal overleg kinderopvang
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
UnieKO	erkende beroepsvereniging voor unieke kinderopvang in Vlaanderen en Brussel
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten